

Anga Mária

Születésem óta

Barlang volt az első lakhelyem,
mégis a szobák fényét emlékszem vissza,
nagy ablakkal, a fénytörések temetőivel.

Ujjaim, mint halszálkák, imára kulcsolódtak,
denevérszárnyakká feszültek.
Ki tartotta akkor a pányvás vitorlát
hogy a tenger természetes erői világra sodorjanak?
Milyen veszedelemtől félek születésem óta,
mikor biztosan tudom a halált?

Valami megjegyezhető

Létezik egy szoba, egy tópart,
vagy egy álom, aminek emlékét
végigcipeled életeden át,
minden léptedet azért számold
hogy valami megjegyezhető
legyen, ami segít, hogy ezekre
a helyekre visszatalálj.
Mert az idő csak abban a szobában,
azon a tóparton, abban az álomban múlik.
Azért kell oda újra megérkezned,
hogy öregségedet is megtaláld, és
az egyetlen ölelést, az összefonódás
bárányi tisztaságával megélt gyönyört,
amiért minden tavasszal
veled együtt letérdelnek a fák,
és imádkoznak, Istent szólítják,
hogy adjon erőt, időt a megérkezéshez.

Kapuvári Katalin

Egy öreg halász emlékére

Folyóparti városban élni jó. Jó most is, és jó volt öt évtizeddel ezelőtt is, amikor még mást jelentett a víz közelsége, mint manapság. Az embereknek nem állítottak ennyi tilalomfát. Nem volt elzárva semmi, nem volt kitiltva senki, ott fürdött, csónakázott, ahol akart. A halban gazdag Tisza-víz ontotta ajándékát, és nem azért ettünk minden nap halat, mert az egészséges, hanem azért, mert volt bőségesen.

Mesebeli alakja volt gyermekkoromnak egy öreg halász, zúgó vizek, rejtelmes nádasok különös embere. Bár hosszú életének nagy részét hallhat keskenységű ladikjában töltötte, de soha sem tanult meg úszni. Mindent tudott a vízről, de egyszer sem vágyott rá, hogy ladikja nélkül rábocsátkozzon. A szárazföldre is csak akkor tette ki a lábát, amikor muszájból körbejárta a házakat, hogy a még ficákoló halakat eladhassa.

Öreg, vásott kalapos, nagy gumicsizmás ember volt. A hátára vetve egy zsák, azon csurgó, csepegő vesszőputtony. Nem köszönt, nem szólt soha egy szót sem, csak ügyesen lefordította a hátáról a kosarat, és csendesen álldogált mellette. Anyám beletúrt a puttonyba, válogatott, kifogásolt, és nagyot sikkantott az iszonyattól, ha fekete ollójú rákhoz ért a keze! A halat nem kilóra, hanem tálra mérték! Ha tele lett a nagy fehér zománcos edény, mindegy milyen hal volt benne, az egységár vita nélkül ki lett fizetve. A kevés szavú halász eztán biccentett, majd szortyogó csizmás, hosszú lépteivel indult az utca következő házához.

Nyári estéken, naplemente után, gyakran lementünk megmártózni a tükörfényes, langyos Tisza-vízben. A túlsópart sűrű nádasából, a halász kunyhója felől minden este megszólalt egy tárogató. A szívfájdító zene szétterült a víz felett, majd a Kopasz-hegy még egyszer visszaverte, hogy újra a víz zengesse tovább, ki a legelők felé, ahol elenyészett. Mi a hátunkon lebegve vitettük magunkat a sodrással, már nem is tudva, a víz vagy az édes-bús zene hullámai ringatnak e bennünket.

Késő esti órákon láthattuk az öreg halászt, aki a folyó közepén csobbanás nélkül evezve, indult titokzatos éjszakai dolgára. A holdfény megnövelte párás körvonalú alakját, és a fényes sötétségben, csónakjával összenőtt árnyéka táncolt az olajfényes vízen...

Egyszer első osztályos koromban, a nyári szünet első napján kimentünk sóskázni a töltésoldalba, a gátórház közelébe. Amikor meguntuk, bemerészkedtünk a füzesbe, fehér virágú kígyósziszt szedni. Hajlott a lápos ingovány alattunk, ezért nagy szökellesekkel rohantunk végig rajta, futás közben tépve le a virágokat. Még javában tartott a játék, amikor a gátórház felől hangos kiabálást hallottunk. Lélekszakadva futottunk a hang felé, mert a tapasztalat már megtanította nekünk, hogy ha a vízparton valaki kétségbeesetten kiabál, azt csak nagy bajában teheti. De mire odaértünk, már vége volt mindennek, lezajlott a tragédia. Már csak két nagyobb fiú gázolta a vizet, karjukkal kaszáltak a felszín alatt, lábuk tapogatózva nyúlt előre minden lépésnél.

Hogy milyen csatornákon terjed a rossz hír, örök titok, de gyűlni kezdtek az emberek. Már mindenki tudta, hogy Kiss Janika, egy elsős osztálytársam tűnt el a víz alatt. Az egyik percben még nevetve csapkodott maga körül, és mire a nagyfiúk újra felé néztek, már nem volt sehol.

Ezt nem lehetett elfogadni! Még mindenki hitte, hogy ha gyorsan cselekszünk, vissza lehet csikarni az életet! Még nem foghatja a végzet marka túl szorosan azt a kicsi kezét!

A vízen csónakok indultak el, csákyák kavarták örült ütemben a vizet, emberek buktak le, majd jöttek fel egy korty levegőért, hogy rögtön újra lemerülhessenek. Zengett a part a reménykedő kiáltásoktól: Megvan? Látta valaki? Arra néztétek már?

Halkultak a kiáltások, kopott a remény. De keresték tovább Janikát, titkon a csodára számítva, de valójában már csak azért, hogy mire apja, anyja ideér, legalább meglegyen a test, őket már ne gyötörhesse a remény kinja, a borzalmas bizonytalanság.

Aztán a töltés tetején, kimerült futástól lihegve, megjelent Janika anyja. Tekintete ide-oda járt a vízen, majd lassú mozdulattal felemelte a két kezét, és rákulcsolta a fejére. És elkezdte szólóingatni a kisfiát. Nem jajveszékelve, nem kiabálva, csak úgy, ahogy kérlelni szokta: Janikám, gyere elő! Gyere haza, kisfiam, gyere elő! Viszlek haza, csak gyere elő!

Aki csak tehetett, mindenki beszállt a vízbe! Az emberek láncba fogódzva taposták a medret, aki jól úszott, az a mélyebb részeket kutatta. Nyári melegben lassan folyt akkoriban a Tisza, nem ragadhata még messzire az elsüllyedt kis testet. De telt az idő, fáradtak a kereső emberek, és eljött a lemondás perce.

Akkor ereszkedett le a töltés oldalán az öreg halász ember, kezében egy nagy, kemény héjú házikenyérrel. Odaballagott az anya mellett roskadtan álldogáló apához, és intett neki: Megpróbálkozunk... Beszálltak a keskeny halászladikba, ott az öreg a zsebébe nyúlt, gyertyát és gyufát kotort elő. A szép szál, fehér, égő gyertyát beleillesztette a kenyér közepébe, és óvatosan vízre eresztette. Ő maga kilépett a ladikból, nem törődve az utána bámuló apa zavarodottan kérdő tekintetével.

A kenyéren álló gyertya sokáig egyenesen égett, majd elhajolt a láng a víz felé. És elindult a kenyér a láng irányába! Lassan, szinte keresve úszott, néhol időzve megállt, de mindig újra indult, amerre a láng vezette. A parton dermedten álltak az emberek, lélegzetvesztve próbáltak minél kisebb szelet verni. A megkövült tekintetek követték a lassan úszó kenyér útját, a hit és a hitetlenség fényével arcukon.

Az apa magához térve, lassan evezve, a távolból követte a kenyeret, mint eleven csodát. Aztán megállt a gyertyalángos tutaj, megállt és sokáig csak állt. Nem is indult el többé, hanem elkezdett lassan, magabiztosan forogni maga körül. Az emberekből kitört a csodalátás feszültsége, volt aki futni kezdett felé, volt aki összeroskadt, és csak sírni tudott, de egyik lettek az emberek, nem akadt kételkedő.

Janika apja már ott is volt a forgás helyén. Szinte komótos lassúsággal lefektette az evezőt, majd két térdére ereszkedett a ladik aljában. Előre hajolt, két karjával benyúlt a

víz alá, és nem keresgélt, nem tapogatózott, hanem kinyalábolta Janika puhán nyakló, élettelen kis testét a víz alól.

Ekkor már az öreg halász ellépdelt a helyszínről, felesleges szó és feltűnés nélkül. Nem is figyeltek rá, mert gyászolt mindenki, kiből hogy tört ki a fájdalom és a sajátjait féltő, jósló ijedelem.

Jó pár nap tel el, mire az emberek kezdték emlegetni, mi is történt a folyóparton. Kezdték úgy hinni, hogy amit láttak, csak egy véletlen volt, vagy valami rejtett fizikai törvény, vagy talán nem is láttak semmit?

De ez már nem érdekelte az öreg halászt, ő megtette a dolgát. Megtehetette, mert ő még tudott valamit, amit már senki más nem. Hogy őrzött az emlékezete egy távoli időbe vesző ősi szokást, amire rajta kívül már senki nem emlékezett.

Mára már sok régi tudás titokká változott. És régiek azok az emberek is, akik még e titkoknak tudói lehettek. De a hajdan volt szokások legendája kincsként megmarad. Meg kell, hogy maradjon.

Györffi Réka

Ölelnek, szólnak

Mindig ölelnek, hozzánk szólnak
ősapák s - anyák bennünk vannak
magunkban hordott szikramagnak.

Viszem a holt súlyt vállamon
kiszikkadt folyók árapályát,
minden cseppjében hordozom.

Megérkezés

Nap nap után érkezel,
állomásod puha párna.

Tudod, hogy mi lakik benned,
laknak házad minden sarkában,
fehér szőnyeged letapossák.

Holnap barnult rongyokban látlak,
vérzel a csendnek,
koszlott álmokkal
áldozol az idelentnek.

Nem lehet más
a füst beérik,
nehéz lesz,
mély és ragadós.

Négykézláb kúszol el a sírig,
sosem lesz csillagpor a hús.

Falak között

Bekúszik csendben a fal mellé,
kisodródik a fakeretre.

Tengermosta partokra ér
hófehér válla, karja, combja.
Beakad ég és föld közé.

Belobbant hajlatokkal ébred.
Hajnalodik, kordul gyomra,
nem akar már semmit egészen.

Lélegzet

Kedvesem, nagyon mélyen
a lélegzetem visszafojtom.
Játszom felemás dallamon
ringatózást, semmi a dolgom.

Feloldanak a szavak,
a félhomály látni ha enged,
véremmel láncollak magamhoz,
lassan dobbanok meg benned.

Megkívánás víztükörből

Holt tükör, tört tükör, hullámzás
kialvatlan homálya a lombnak,
alatta a napfény szürke,
vissza, fölfelé csordogál,
csak lassan virrad.

Fejjel lefelé közlekedsz,
a tekintetemben állsz meg,
alakod fodrozódik, mosolyod
legörbült ajkad vonalával
már-már hazugság.

„Senki el ne vegye a te koronádat!”

Rubincseppekből a ruhája.
Termékennyé teszi a földet
s felborzolja az óceánt.

Dráma

Bejön, lehasal, megszűnik,
belép, látja, ugrásra kész.
Bent van, sebez, nem mozdulok,
félrefordul, nézem, kimegy.

Másnap az utca túl meleg,
tele az égbolt madarakkal,
csivitelés, verdesés,
én egyedül a zöld fényű nappal.

Nehéz, párás a levegő,
zsigereinkben túlnyomás van,
ha fél fokot görbül a tengely,
megfulladunk a zuhanásban.

H. Barbócz Ildikó

Homokóra

Gyermekszemmel csak bámultuk és bámultuk a pergő szemeket. Néztük a tornyosuló dombot, talán türelmetlenek is voltunk a lassúsága miatt. Mikor aztán lepergett, gyorsan a tetejére állítottuk megint, és élvezettel követtük a csodát. Akartuk, hogy sokáig tartson, ezért ismételtük újra és újra. Egy idő után aztán sutba dobtuk, már nem tűnt elég érdekesnek, mert nem tudtunk beleszólni a játék menetébe. Ma úgy mondanánk: nem volt kreatív.

Homokórát kezdő, gyakorlatlan háziasszonyként vásároltam, mert szentül meg voltam győződve: tojást csak így lehet megfelelő keménységűre főzni – három perc alatt. Idővel a homokóra elmaradt, és a szaunán kívül nem is igen találkoztam vele az életben. A napokban egy továbbképzés alkalmából bukkant fel ismét, az oktatás területén, és kicsit elcsodálkoztam rajta. Inkább humoros oldaláról közelítettem meg a dolgot, játékos módszernek nyilvánítva szerepét a tanításban. Mégis örültem neki, hogy felbukkant, kezdtem más szemmel nézni rá. És mikor újra lepergettem régi homokórámat időmérés céljából, a szemek mellett gondolatok is peregni kezdtek bennem.

Az órák sorában különleges helyet foglal el, hiszen meghatározott időmennyiséget mér, hamar leszalad. Időmérése miatt tehát végesnek is mondható a többi, végtelennek tűnő órategyenységhez képest. Az idő és a végesség fogalma emberi megközelítésben kizárja egymást. És mert az időt végtelennek hisszük, a legnagyobb pazarlást vele végezzük. Észre sem vesszük, és kipereg a kezeink közül. Márai Sándor Füves könyvét sokadszorra lapozgatva azt írja az olvasásról, hogy „úgy kell olvasni, mintha a siralomházban olvasnád az utolsó könyvet”. A bölcsék tanítása szerint pedig úgy kellene élni, mintha mindennap az utolsó napot élnénk. De ki tudja ezt megtenni? A napok áradó folyama, az időbeli és térbeli végtelenségbe vetett hitünk megakadályoz bennünket. A homokóra ellenben megállít, és kíméletesen közli: lejárt az idő. Vége a feladatmegoldásnak. De hiszen be sem fejeztem... még nem vagyok kész... még gondolkodnom kell egy kicsit... még anynyi mindent nem végeztem el! A behatároltságtól, az időkorlátoktól ösztönösen eltolom magam, tiltakozom. Az idő könyörtelen.

Nézem és mérem a homokórán a halmozódó szemeket. Gyűszűnyi sivatag. Saint-Exupéry majdnem belehalt a kalandvágyba, a sivatagi bolyongásba. Szívesen ideidézem *Éjszakai repülés* című regényének egyik szép gondolatát: „Azt hitte: amit itt átélt, kaland csupán, s odaát megtalálja azt, ami lényeges, de utálkozva fog ráeszmélni, hogy itt a sivatagban volt igazán gazdag, a homokon, a csöndben, az éjszakában, a szél és a csillagok hazájában.” Ez is eszembe jut, amikor rápillan-

tok az órámra: 2 perc 35 másodperc. Hirtelen villan belém a kérdés: ez mire elég? Mire lenne elég? Néhány hétköznapi cselekvésbe kapaszkodom: egy palacsinta kisütésére, néhány virágcserep meglocsolására, leszaladni az újságért. Csak töredékpillanatokot kapok, annyit, amíg egy repülő áthúz a fejem fölött. Még egy Chopin-darab eljátszása sem fér bele zongorán.

Gyorsan megfordítom a homokórát, aztán még egyszer, még egyszer...
A döbönt csöndben a végtelenséget akarom.

Holló József

Csizmák taposták álmaikat

(Radnóti Miklóstra emlékezve)

Mint a szélben hajlongó mezők
lágyan hullámozott barna haja.
Boldog szerelmet álmodott –
és hazát: hol Ő nem ért haza.

Deres félelmek metronómja,
szívéből verseket dobogott,
míg feslő sötétek babusgatták
a láger felett gyúlt csillagot.

Hitét a földig lerombolták:
s kiszolgáltatott maradt végül.
De költő szíve még szállni akart,
– ellopott egeken szárnyak nélkül.

Bűntelen volt Ő egy bűnös korban,
hol parázként izzott minden szava.
És hiába énekelt tavaszról, csókról
– neki csak meghalni volt joga.

De csizmák taposta álmokkal is
még tenni, szeretni, élni vágyott
és addig remélt a csukódó szem
– míg vak sötétből már fénybe látott.

Sirató

*Cseh Károly költőbarátom
temetésén*

Te kegyetlen, fekete január
végleg elloptad álmaikat
s örökké fényre vágó lelke
fölött – most földstét vakít.

Borzongok. Neki zeng a zsoldár
a *gesztenyék temploma* alatt.
Nyirkos szélsőhaj csókol ágat
s a gyertyaláng tétova mozdulat

öszönén inogja szét magát.
Bibliás csendek terében hallgat
a pillanat. Míg a lélegzet
ki-bejár visszafojtott jajnak.

Kulcsra zárt világ *holdallik* rá.
S a bomló agy talán még álmodik:
feledve gyógyszer ízt, kórházzsagot,
de lelke már más téren osztozik,

hogyan a *szerелеm szabad koldusaként*
járja a kozmikus űröket.
Harangszó kereng szét a tájban
fiát siratni... ki elveszett.

Lét és nemlét múlása vegyül
– benne hiányérzetek nehezülnek
s az imákkal pántolt pillanatok
gyóntatószékei elé ülnek

Kereslek még

...Anyámnak

A távolt Rólad, mint nagy leplet
reszkető kezekkel ráncigálnám,
de csak a képzelgés üressége
dereng át szökésed vak hiányán.

Még keres az érzés eszelősen
s a tudatom mélyében létezel:
– mintha ott állnál a túlsó parton
kis csillanó habokra figyel

szemed, a ködösülő mély fölött.
Csendjeid fülemben üldögélnek,
vágynálak megérinteni
de a transzcendens messzeségnek

nincs vége: hiába nyúlok Feléd
ott áll köztünk a Föld az Ég.

Még

Táncol a fény
bódul a nyár
a réteken százszínű
lepke száll.
Fák közt a gyalogút
labirintusain
körbejár a csend
saját visszhangjain.
Az ősz a tájakhoz
még gondolatban sem ért
de a korai szőlő
a kert végén már beért.

Ködöböcz Gábor

A költészet mint megtartó és megtisztító erő

A testnek van háza; úgy hívják, hogy lakás. A léleknek is van háza; úgy hívják, hogy vers. Ezért aztán a mindennapi kenyér mellett a mindennapi vers is feltétlenül szükséges. A *Holt költők társasága* című zseniális filmből is tudhatjuk, hogy „verseket azért írunk és olvasunk, mert az emberi fajhoz tartozunk”. Leginkább talán azért van ez így, mert a költészet – lévén lelki-szellemi energiák átvitele az együtt alkotó olvasóba – mindig megtartó és megtisztító erő. Ebben a minőségében pótolhatatlan, hiszen a költői üzenet más nyelven és más formában nem mondható el.

„A vers a nyelv szobra, a költészet állandó hiányérzetünk ébrentartója” – mondja Kányádi Sándor. Mindig van valami, amivel szemben védtelen az ember, s amíg ez így van, addig lennie kell költészetnek is. Valamiként a költészetben történik meg a mérték vétele, a versben tárul fel a léttelenség örök emberi ábrándja. Olyasformán, ahogyan az például Nagy László *Fejfáknak fejfa* című versében is megszólal: „jussomért, legjobb részemért hajtok/ csonkán e mindig hiánnyal síró,/ szimmetriásra tervelt világban.” Olybá tűnik, mintha a költő folyamatosan a lehetetlent célozná meg azért, hogy mi, olvasók legalább a lehetségest elérhessük.

József Attilával szólva „ami hiányzik a világból, azt az embernek önmagában kell megteremtenie, mert máskülönben elpusztul.” Ilyen értelemben a költészet a mentális, lelki egészségünket védi, miközben a létet teljesebbé, a világot otthonosabbá, emberibbé teszi. A vers ugyan sohasem praktikus céllal születik, de mégis a létben való eligazodást, a szabadabb lélegzétvételt, a félelem nélküli életet segíti elő. Azzal is, hogy az adottságok és kötöttségek hatalmán túlmutatva a lehetőségek, a bennünk rejlő értékek, a lehetséges világok felé jelzi az utat. A költészet az önmegértéshez és létmegértéshez vihet közelebb azáltal, hogy látni, érezni, gondolkodni, egyszóval élni segít. Élni segít azzal is, ha a feszültségek, fájdalmak és rettenetek kibeszélésével a lelki-szellemi járatok tisztításával a derűt, a harmóniát és a belső békét munkálja bennünk. Végül is a költő lélekdonor, a költészet pedig lélekkikötő.

Oktató- és kutatómunkám során József Attila és Shakespeare életműve mellett elsősorban az erdélyi magyar líra, kiváltképpen Kányádi Sándor versvilága jelenti számomra a költészetet. Az *Agria* című folyóirat főszerkesztőjeként a lap állandó szerzői közül szinte napi kapcsolatban vagyok Anga Máriával, Antal Attilával, Bozók Ferencsel, Cseh Károllyal, Fecske Csabával, Finta Évával, Gittai Istvánnal, Kiss Benedekkel, Konczek Józseffel, Lászlóffy Csabával, Oláh Andrással és Serfőző Simonnal. Az ő folyamatos költői-emberi jelenlétük is épülesemre és gazdagodásomra szolgál.

A magamfajta holt költőnek, aki nap mint nap csak néma verseket ír, hovatovább a lélekderű megőrzése is költészetszámba megy. Amiként Nagyváradon, a Partiumi Írótáborban egyik kedves barátom találóan megfogalmazta: valószínűleg az lehet a titkom, hogy ifjú szíveket éltetek a főiskolán, az ifjú szívek pedig éltetnek engem. Igen, valahol talán ez is része a költészetnek.

Klujber Márta

tornácon

lábnyomok futnak élém
dekonstruált történelmi alakok
szandál, saru, bőrcsizma s papucs szagok
terjengnek a lábos körül
kavargó zűrzavar a gőzben
benne mindannyian
fortyogunk ha nincs jövő s csak
a múlt mereng volt diadalán

lengünk egy fémkarikán
céltalan kulcsok képzelt ajtókat nyitni
nem tudunk a mának örülni

pillanatfüst elől futunk
mert szaga fojtón terjeszti szét
mocskos kételyét

lebeg az idősíkok közt a lét

Sakkjátszma

Táblához ülök állandó küzdelmemre
fekete-fehér helyzet elé.
Bábuim helye egy-egy döntés eredménye,
az állás megoldandó szituációm.

Jelzi egy óra kifutó időmet,
s korról korra sietősebben adom át a lépést,
a sietség rutin, vagy a kieséstől való félelem,
ami, ha motivál, a győzelem felé,
ha bénít, vesztembe hajt.

Bábuimat hajtó gesztus: a gondolkodás,
de tévedhet a kiszámítás,
mert kódolt hiba az intuíció,
s a választás is többféle kombináció.

Én a táblán irányítást várok,
melyben lépésem más által indított,
a tettem csak reakció,
s a következmény okozatként indukált;
felelősségem így csak válaszadás,
kérdezni magam nem merek...

Cselemben társam jár előbbre,
bár pillanatnyi sikerem,
ha kényszerítve fogásomtól szabadulni próbál;
elvétett lépésétől kerülök csupán előnybe,
amiért hiányzik taktikámból a tervezés:
lépésem után figyelek csak a következőre.

Az aktuális helyem megelőző döntések sora,
az új a kezdet, míg a régi veszteségével támadófelület.

Bástyák mögé bújva
gyalogokat méregetek áldozat gyanánt,
a futókat kiengedtem,
a huszárok volt hont keresnek,
s tisztjeim a vezér nem vezeti;
királyom, az egyedüli uralkodó
állandó csatámban.

Már kintről is figyelnek,
bennem lassanként zajlik a játszma,
s partnerem ellenfél:
vele malom a harc,
ellene a lépés a dac,
nélküle játékom az önzés, kudarc.

Bakacsi Ernő

A bankár

Zöld Tamás, a FICEK Bank magyarországi fiókjának igazgatója leült íróasztala elé a forgatható foteljébe és bekapcsolta a számítógépét. Beütötte a kódját, és elővillantak a tegnapi nap forgalmának számsorai. Elégedetten nyújtózkodott, kissé hátragurult a fotellel, és kivette táskájából a sportlapot. Ekkor dugta be az ajtón a fejét Ibolyka, a titkárnője.

– Jó reggelt, főnök úr! Hozhatom a kávé?

– Igen. Kérem.

Ibolyka belibegett a tálcával, friss volt és kívánatos, mint mindig. A finom kávéillat megcsapta a főnök orrát, és amíg a titkárnő elhelyezte a tálcát az íróasztalon, benyúlt szoknyácskája alá, és megsimogatta a lány fenekét.

– Jaj, igazgató úr! Bárki beléphet és meglátják.

– Mondtam már, ha ketten vagyunk, nem kell igazgató uraznod.

– Máshol igen, de itt a bankban nem. Maradok az igazgató úrnál, mert véletlenül elkotyngathatom magam, amikor más is hallja. Nem akarok pletykát, botrányt meg végképp nem. Így is az az érzésem, hogy a feleséged – tessék, már tegezlek is – sejt valamit.

– Igazad van. Szeretem ezt az okos kis fejedet. Te nemcsak jó titkárnő és szenzációs nő vagy, de okos is.

– Egészségére, igazgató úr! – és Ibolyka távozott.

Az igazgató élvezettel kortyolta a kávé. Lassan, kortyonként itta, szerette élvezni az aromát, közben az előző jeleneten gondolkodott. Félretolta az üres csészét, és rágyújtott. Természetesen a bank egész területén tilos volt a dohányzás, de hát ki merne szólni ezért az igazgatónak? Különbén is nyitva volt az ablak. A délutáni tárgyalás jutott eszébe. A jogásszal és a végrehajtóval kell értekeznie, elővette az ügy aktáját.

Kopogtak a párnázott ajtón, és Galambos lépett be rajta.

– Elnézésem kérem, igazgató úr, hogy zavarlak, de ez az ügy nem tűr halasztást, és a te hozzájárulásod szükséges hozzá – kezdte, amint belépett.

– Ül le, Béla! Miről van szó?

– A Rigó-ügy. A Rigó Károly ügye. Tudod, akire végrehajtást rendeltél el.

– Emlékszem. Mi van vele? Fizetett?

– Tegnap délután bent volt. Tárgyaltunk. Szerintem elfogadható a javaslata, de ehhez egy-két hónap haladék kellene. Akkorra tudná rendezni az összes tartozását.

– Letelt a három hónapi türelmi idő, négy hónapja nem törlesztett. Ki kellett adnom a végrehajtási utasítást. Mit akart?

– Már fél éve munkanélküli. Csak a felesége dolgozik. Az asszony keresete és a

munkanélküli segély csak arra elég, hogy a rezsik kifizetése után nagyon szűkösen megéljenek. Három gyereke van, tehát öt emberről van szó. Törleszteni nem tud. Az adóssága kereken ötmillió. Meg akar ettől a nyűgtől szabadulni. Elég az idegességből és az alvástalanságból – ezt ő fogalmazta így – elhatározásra jutott: eladja a házát. Az ingatlan 17-18 milliót ér. Tizenöt millióért egy-két hónap alatt biztosan eladható. Ha értékesítette, kifizeti az adósságát, és talán még marad annyi pénze, hogy tud venni egy kisebb lakótelepi lakást vagy egy lerobbant városzéli házat. Azt akár saját kezűleg is rendbe hozhatja, elvégre építész mérnök. Ezért kellene a két hónapi haladék.

– Ennek nem most kellett volna eszébe jutni, hanem négy hónappal ezelőtt. Elinult az ügy, már nem tehetek semmit.

– Te igazgató úr még tehetsz, te még leállíthatod. Kérlek, adjuk meg még ezt az utolsó lehetőséget neki.

– Mi nem szeretetszolgálat vagyunk, nem jótékonyági intézmény. Engem azért állított a központ ennek a banknak az élére, hogy eredményesen dolgozzam, hogy profitot hozzunk létre.

– Ez természetes, ezt én is tudom. De hát emberiség is van a világon, és a cég nem rövidül semmivel, hiszen visszakapja a pénzt a kamatokkal együtt.

– És ha nem fizet, csak blöfföl? El sem akarja adni a házát?

– Nem hiszem. Én ismerem ezt az embert, nem ilyen, ez nem szélhámos. És nem is nyerne vele semmit, mert akkor mi árverezzük el, és csak rosszabbul jár, mert akkorra még nagyobb lesz a tartozása. Rigó nem hülye, tudja ezt.

– Nem tehetek már semmit. A központ felé is mutatnunk kell, hogy mi nem keresünk kibúvókat, végrehajtjuk az utasításokat. Nem teszünk semmi törvénytelen. Ez figyelmeztetésnek is jó. Mi lenne, ha minden adósnak elnéznénk, hogy hónapokig nem fizet. Az ilyesminek híre megy, és az emberek visszaélnék vele. Az sem fizetne, aki tudna. Egyébként figyelmeztetek, hogy te innen kapod a fizetésed, neked a cég érdekeit kell képviselned!

– Nem kell figyelmeztetned, igazgató úr. Én eddig is és ezután is mindig a céget képviselem, de úgy gondolom, hogy az ügyfelünk érdeke a miénk is, mert ha az ügyfél elégedett, akkor máskor is hozzánk fordul, ha pénzügyi gondjai adódnak, netalán tőkét akar elhelyezni.

– Jól van, Béla. Így kell gondolkodni, de a mi érdekünk az elsődleges. Ezt a végrehajtást már nem csinálhatom vissza. Minden illetékes tud róla, megy az ügy a maga útján. Te megtettél mindent, a te lelkiismereted nyugodt lehet. Ha nincs más...

– Nincs, igazgató úr. Köszönöm, hogy fogadtál, de úgy gondoltam...

– Jól van, jól van. Menj a dolgokra, hozzám is mindjárt jönnek.

*

A Rigó-ház udvarán mintegy tucatnyi ember téblábolt. A közjegyző ismertette a végrehajtás menetét, közölte a leendő nyertes pályázó határidős fizetési kötelezettségét. Akit érdekelt, licitálni akart, előzőleg megnézhetette a házat belülről is. Ezt a végrehajtás előtt a tulajdonosnak biztosítania kellett. Rigó gyerekei az óvodában, illetve az iskolában voltak, feleségének sem engedte meg, hogy jelen legyen ezen a tragikus napon, így hát elment a munkahelyére. Azért mondom, hogy elment a munkahelyére, mert azon a napon képtelen volt dolgozni. Végigsírta a napot, kollégái felváltva vigasztalták. Rigó egyedül volt otthon, a feszültség az ő arcán is kiült, nehezen tudta fegyelmelni magát. A kíváncsiskodó báméskodók és a vásárlási szándékkal érkezők, valamint a hivatalos személyek azért voltak az udvaron, mert Rigó nem járult hozzá, hogy az épületen belül történjenek a dolgok. Kivettek egy asztalt két székkal az udvarra. Az asztalon íratok heverték, az egyik széken pedig a végrehajtó ült, a többiek álltak.

Megkezdődött az árverés.

– A kikiáltási ár hétmillió forint – közölte a végrehajtást vezető közjegyző. – Kérem a vásárlási szándékkal jelenlévőket, licitáljanak.

– Taratom – emelte fel a kezét dr. Kustor János, a városszerte ismert ügyvéd. Kis morajlás futott végig a jelenlévőkön, ugyanis nyilvánvaló volt, hogy Kustor valaki megbízásából licitál. Ki lehet az, találgatták az emberek, de nem volt sok idő az elmélkedésre, mert egy börmellényes, köpcös férfi is megszólalt.

– Nyolcmillió – emelte fel a kezét. Két tagbaszakadt fickó mellette termett, és súgott valamit a fülébe. Segítői, tanácsadói lehetnek, gondolhatta a csak szemlélődő idegen. Nem hallotta senki, hogy az egyik mit súgott neki: Érzed a hegyét? Ez egy rúgós kés pengéje. Ha megnyomom a gombot, 15 centire beléd szalad! Ha még egyszer ki mered nyitni a pofádat, garantáljuk, hogy élve nem térsz haza! Az illető már éppen szólni akart, amikor a másik csak ennyit mondott: pszt, öregem.

– Nyolc és fél – ezt egy hosszú, bajuszos fiatalember mondta, akit többen láttak már vásárokon, ahol sátorban ruhákat árult. Úgy látszik, ide mindenki tanácsadókkal, barátokkal érkezik, mert őt is körülfogták. Persze, ha sok pénz van az embernél, akkor nem árt az óvatosság, gondolták a tájékozatlanok. A sátorozónak is sugdostak a fülébe, mégpedig olyasmiket, hogy ettől a pillanattól kussolsz! Ha nem, kigyullad a sátrad, leég a raktárad, te pedig eunuch leszel, mert megszabadítunk a férfiasságodtól! Ugye, világos?!

– Micsoda szemét emberek vannak! Van pofájuk idejönni, licitálni egy szerencsétlen ember házára. – Ezt a mondatot Kovács Józsi bácsi eresztette meg, az egyik szomszéd.

– Kilencmillió – hangzott az újabb ajánlat dr. Kustor szájából.

Az árverést vezető szétnézett az embercsoporton, nyilván várva az újabb ajánlatot, majd lassan, tagoltan megszólalt.

– Kilencmillió először, kilencmillió másodsor, kilencmillió harmadszor – és a kalapáccsal az asztalra csapott. – Kilencmillióért elkelt – mondta még, és a hangja kissé hitetlenkedve, mintha csalódottan csengett volna.

– Az nem, az nem lehet! Ez a ház ennek éppen a dupláját éri! – Rebegette halálsápadtan Rigó. Aztán ordítva folytatta: – Szemét csalók! Átkozott gazemberek! – és az árverést vezető felé indult. A jelenlévő rendőrök fogták le.

*

Másnap reggel Galambos kissé korábban érkezett a bankba, még csak Budai tartózkodott bent. Nem voltak barátok, de jól megvoltak egymással, néha hosszabban beszélgettek a családról, politikáról, sportról, mindennapi dolgokról.

– Nagyon szomorúnak látszol Béla. Valami baj van, segíthetek? – így Budai.

– Nem, köszönöm. De nem tudok szabadulni a tegnapi árveréstől. Sajnálom ezt a szegény Rigót. Igazságtalanság történt, földönfutó lett, és ennek én is részese vagyok. És nem elég, hogy kiforgatták a vagyonából, de még bele is rúgtak. Miért kell megalázni egy szerencsétlent?

– Ezt nem értem.

– Az árverés végén odament hozzá Kustor, valami meghatározást mutatott Rigónak, a kezébe nyomott egy papírt, és vigyorogva tette hozzá, hogy a megbízója milyen megértő ember, nem kér lakbért, de egy hónapon belül át kell adnia a lakást, különben kilakoltatja. Alighogy elvesztette a házát, egy hónapon belül még az utcára is teszik gyerekestől, mindenestől, és ezt úgy adják be, hogy vegye kegynek. Hát nem undorító? Nem megalázó?

– Az, de ne vedd a szívedre, ne hibáztasd magad. Nem te tehetsz róla. Mi csak egy kis csavar vagyunk a gépezetben. Tudod, hogy ki vette meg?

– Nem. Nem kérdeztem meg Kustortól. Amint vége lett a hivatalos résznek, eljöttem, mert forgott a gyomrom. Csodálom Rigót, hogyan bírta idegekkel.

– Szóval nem tudod? Megmondom neked, Gajdovics vette meg. Az ő nevében licitált Kustor doktor.

Galambos bambán nézhetett Budaira, mert az folytatta. – Nem tudod ki a Gajdovics?

– Azt hiszem a fakereskedő, a Felső úton van a lerakata.

– Igen, de nem ez az érdekes. Hanem, hogy kinek a kije!

Budai közelebb lépett Galamboshoz, és szinte súgva mondta: – Neked megmondom, de nem tőlem hallottad. Ő a diri sógora.

– Az igazgatónak, a Zöld sógora?

– Igen. Öregem, tudják ezek, hogy mitől döglük a légy. Így lehet hirtelen meggagdagodni. Gajdovics, mondjuk három hónap múlva, fél év múlva eladja a Rigó-házat,

és nyer rajta tisztán minimum öt-hat milliót. A sógorka megkapja a maga részét, mindketten jól jártak. És ezt évente négyszer-ötször el lehet játszani.

– Ez hihetetlen, erre nem gondoltam. De hát ez bűncselekmény. Ezért börtön jár.

– Ugyan már. Ne legyél ilyen naiv! Az igazgató mindig szabályosan jár el, a törvényeknek megfelelően, a vásárló pedig mindig más. Van elég sógor, koma, jó barát. Nem lehet bizonyítani semmit.

– De... megyek kávéért, hozhatok neked is? – Váltott hirtelen hangot és témát Galambos, mert az egyik kolléganő is megérkezett.

– Igen. Köszönöm, hozzál nekem is! – vette a lapot Budai.

Galambos a kávé kortyolgatása közben láthatóan gondolkodott valamin. Aztán úgy tett, mintha a kocsiiban felejtett volna valamit, és kisietett érte. Amint az udvarra ért, mobilján azonnal Bakondit hívta, aki középiskolai osztálytársa, mi több, barátja volt, jelenleg megyeszerte ismert vállalkozó.

– Halló! Szervusz, Pista, itt Galambos Béla beszél. Remélem, nem hívtalak túl korán.

– Üdvözöllek, Béla. Éppen most értem be a céghez, de te bármikor hívhatsz.

– Rövid leszek. Megvan-e még a főkönyvelői állás, amit a minap ajánlottál nekem?

– Rád várok. Vártam már a hívásod. Kell nekem egy ilyen kiváló, banki világban jártas szakember, mint amilyen te vagy.

– Ezért hívtalak. Az általad ajánlott feltételeket elfogadom, de volna még egy kérésem.

– Hallgatlak.

– Alkalmazd Rigó Károlyt is! Beszéltem már neked róla. Ismered is. Jó szakember.

– Tudom. Ha annyira akarod, felvehetem. De csak fizikaiként tudom alkalmazni. Ezt kötve hiszem, hogy vállalja. Nincs szükségem építészmérnökre, most még nincs. Ha nyerünk a pályázaton, ha fejleszteni tudok, akkor esetleg már mérnökként is...

– Elvállal minden munkát. Szorult helyzetben van. Én kezeskedem érte.

– Jól van, ha ennyire ragaszkodsz hozzá.

– Így rendben! Hétfőn mindketten munkába állunk. És köszönöm neked.

– Várlak benneteket, szervusz.

Galambos kivett a kocsijából egy dossziét, amiben nem volt semmi, aztán visszatért az irodába, elővett az íróasztalából egy tiszta papírt, és belefogott felmondása megírásába.

Sipos Erzsébet

Madarak

Unta már a gazdakör a sok ingyenélő madarat,
nem fog eltartani egy egész siserehadat!
Itt van például a seregély, folyton segélyekből él,
csapatosan jár, mindent lezabál.

Álláshirdetést tettek közre,
erre gyűltek a madarak össze.
Így választotta a meggyvágó a konzervipart,
a csóka társkereső irodát akart,
fényképész segéd lett a csíz,
a süvöltő rockzenész, csupa dísz.
Népszerű lett a gyurgyalag edzőterme,
A vetési varjú konyhakertje.
A sas rögtön felkereste az ökörszem optikát,
– már is jobban látok, nahát!
Egészen jól ment minden üzlet,
míg meg nem jelent a rablósirály,
ki adóellenőrként körbejár.

Az aranyhörcsög

Egy aranyhörcsög, ki nem lelte az aranyközéputat,
eszeveszetten arany után kutat.
Nem érte be néhány aranyröggel,
már a parton volt kora reggel.
Esőben is ásott, már szörcsögött,
pedig figyelmeztették a hörcsögöt.
Magasra szökött az aranyláza,
nem állt már többé lábra.

Erdőtűz

Ki okozta az erdőtüzet?
 A tűztövis hallgat, süket.
 A szivarfa felől szállt a füst talán,
 vagy a fáklyaliliom füstölgött csupán?
 A vadgesztenye felelőst kutat,
 sehol nem látni egyetlen kutat!
 – Lehet, hogy az enyves éger
 ragasztót főzött az éjjel,
 annak van ilyen büze,
 mitől nem alszom, szólta a som.

A béka

Vállalkozásba kezdett a béka,
 fuvarozást is vállalt néha.
 – Kérem a legyeket,
 Nem fizetett eleget!
 Három légy, vagy öt szúnyog a tarifa,
 nem szállhat így be a kocsiba! –
 A gyík végül egy sáskát adott,
 – nincs apróm, – így szabadkozott.

Ártatlan szellem

A kis szellemet beidézték a rossz szellemek.
 Ketten kísérték.
 – Sértés ez a kísértés!
 – Nem csináltam semmi rosszat!
 – Éppen ez a baj! – hányták szemére:
 – Munkaidőbe alszik éjjel,
 a temetőbe se néz széjjel,
 nem rémít senkit, nem riaszt.
 Sehol egy lánccsörgés, sikoly:
 Az ügy komoly! –
 Folyton csak viccel, hülyéskedik, kellemes.
 Azt mondják rá, hogy szellemes!

Békaszerenád

Sással, náddal szegett tó,
 kerek kacsausztató.
 Vízi színpad a közepén,
 tavorózsa nagy levelén.
 Hínárból a függőnye.
 Vartyogó, a nagy művész,
 előadásra már kész,
 párja függöny mögött várja:
 a csinos tavi békalányka,
 mikor léphet színpadra.
 Ez lesz első darabja!
 Felcsendül a békazene,
 készülődik a kis breke,
 rászórnak egy marék lencsét,
 és kívánnak sok szerencsét.

V. Szita Veronika

Ganga anya ölelése

(Regényrészlet)

Az eső nem unta még el magát, szüntelenül zuhogott. A gumicsizma száráig ért már a hömpölygő áradat, ember és állat egyaránt gyötrődött az elhúzódó monszun miatt. Benáres minden szegletében a sár és a víz uralkodott, a hatalmas Gangesz tengernyi folyammá dagadt. A ghatok lépcsőit nyaldosta a mederből kiemelkedő áradat, az esti Ganga aarti fényei még inkább megnövelték a víztömeget. Azt hittem, hogy a szeszélyes időjárás elriasztja majd az embereket, és nem merészkednek bele, de ez hiú ábránd volt csupán, reggelente a folyópart megtelt a felkelő napot váró hindukkal, akik ugyanúgy fürödtek és tisztálkodtak a hullámokban, mintha e nélkül élni sem tudnának.

A sikátorok között faltól falig hömpölygött az iszap, összekeveredett az emberi és állati ürülékkel, híg trutymóba léptem, bármerre jártam, esernyőt hiába tartottam a fejem fölé, olyan hirtelenül zúdult le az égi áldás, hogy nem fogott fel semmit, később már hagytam, nem volt értelme védekezni ellene. Az állatok is szenvedtek, a tehenek nagyokat bőgve botladoztak a sikamlós utakon, több mázsa testükkel egyensúlyoztak a mocsaras talajon. Elszaladtam éppen zöldséget vásárolni a közeli kis bazárba, amikor megláttam a bikát. Leszegett fejvel indult el előttem, talán éppen üzekedő nőtény volt a közelében, lassan ballagtam, hogy a kellő távolságot megtartsam, amikor a nyomorult megcsúszott. Hallottam a hatalmas csattanást, amint a zömök test a földre zuhant, az iszap magasra csapott körülötte, szárnyaszegett madárként vergődött, eltörtek a lábai. Kétségbe esetten kiáltozva bőgött, sebzett vadként bömbölt, de senki nem igyekezett, hogy India legszentebb állatát megszabadítsa a gyötrelmeitől.

A férjem nem értette, mit motyogok rendületlenül a pórul járt négylábúról.

– Bori, te nem szereted a teheneket, a bikáktól meg egyenesen rettegsz! Akkor most miért vagy úgy oda? Majd Siva megsegíti, ne aggódj emiatt! – mondta.

Néhány nappal később, amikor arra jártam, már csak némi csontot találtam a helyén, kutyák marakodtak a mócsingokon, néhány sikátorral lejjebb pedig tehen csócsált a szájában bordacsontokat.

– Szakad az eső, miért kell lemenni a folyóhoz? – mérgelődtem.

– Ganga anyát nemcsak akkor imádjuk, amikor jó idő van, akkor is kell hozzá puját mondani, ha az égből eső zuhog – mondták.

Július eleje volt már, javában tombolt a nyár, amikor egyik este Dhiren boldog mosollyal húzott magához.

– A jövő héten lesz Mata Amritanandamayi Devi az unokatestvéremék falujában, hogy a csütörtöki szertartásra időben megérkezzünk, kedden indulunk, úgy készülj! – cirógatta meg az arcomat.

– Ó, és csak most mondd? De izgatott lettem! – öleltem meg a páromat. – Mivel fogunk utazni?

– Úgy számoltam, legolcsóbb, ha kölcsön kérem a kollégám kisbuszát, abba belefér az egész család, még aludni is lehet benne, ha elfárad valaki.

Mata Amritanandamayi Devi közismert nevén Amma, akit csak Ölelő Anya néven ismer a világ, néhány napos megtisztító, gyógyító szertartására a papa távoli családja hívott meg minket.

– Nagyon messze laknak a rokonok? – kíváncsiskodtam.

– Kolkatától nyolcvan kilométerre, lesz időd a tájjal is ismerkedni, és anyámékhöz is közelebb kerülhetsz, ha egy kicsit megerőszakolod magadat. Alapvetően kedves teremtés vagy, néha úgy érzem, kizárólag a családom előtt viselkedsz elviselhetetlenül, most lehetőséged lesz a másik arcodat is megmutatni.

– Kalkuttában is szétnézhetek? És mikor lesz az ölelés ceremónia? Azért kedden indulunk, mert még egy kis kirándulás is belefér az időnkbe? – záporoztak a kérdéseim.

– Bori! Nálunk a hagyományos családi összejövetelek több napig is eltartanak, most is legalább négy napig fog a szertartás zajlani, hiszen részt kell vennünk a megtisztító ceremónián, csak ezután kerül sor az ölelésre, de igazad van, a Kalighat templomban bizonyára apám is szeretne áldozatot letenni Káli istennő elé, oda el fogunk menni, ezt régóta tervezzük, ki nem hagynánk ezt a lehetőséget, ha már ott járunk.

Csalódott voltam. Azt hittem, a férjemmel kettesben tölthetek néhány szerelmes, romantikus órát, még azt sem bántam volna, ha közösen utazunk, de az elvette minden kedvemet, hogy álló hétig összezárva leszek az egész hatalmas famíliával.

– Fölvehetem valamelyik alkalmi ruhámat? – sóvárogtam.

– Még csak azt kellene, nem akarsz tán nevetség és közmegevetés tárgya lenni? – mordult rám a párom.

Előkészítettem az aranyszínű, zölddel átszótt szárímat, simogattam, nézegettem, nehezen barátkoztam a gondolattal, hogy ebben vegyek részt a meditáción, de azért lázas izgalommal vártam az indulás pillanatát. Dhiren már hétfőn elkérte az autót, de mivel a szűk síkatorba nem tudott behajtani vele, egy ismerősénél parkolta be. Másnap, alighogy a Gangesz-partról hazaérkezett a família, indulásra készen sorakozott föl a család apraja-nagyja, döbenten számoltam meg, harmincegy ember élt a közvetlen közelemben. A férjem már előre sietett, hogy a kisbuszt előkészítse az utazásra, a jármű hangos köhögéssel rázkódott az úttest

szélén. Elszörnyedtem. Tizenhat férőhelyet láttam, fürkészsze kerestem a másik autót, amire majd felszállhatunk, amikor a párom halkán felém súgta.

– Ne aggódj, Bori, mindenki elfér, gyere, szállj föl te is!

Anyósom a férfiak után azonnal befurakodott a mikrobuszba, a sógornőim is felkapaszkodtak, nekik és a gyerekeknek már csak a padlózaton jutott hely, közéjük kellett lekuporodnom nekem is.

– Mindenki kényelmesen ül? – kiabált a párom hátra, miközben apósom és az öccsei mellette foglaltak helyet.

A nagybácsikkal, akik a papa fiatalabb testvérei és azok feleségeivel ritkán találkoztam, ők a ház távolabbi részében éltek, most szemeiket le nem vették rólam. Nekik többnyire csak lányaik voltak, akik a férjeikkel éltek, de így is sokan voltunk. A padozat kényelmetlen volt, szerencsére a hátamat neki tudtam támasztani az egyik ülés csövének és lábának, így viszonylag kényelmesen ültem, könnyedén sikerült egyensúlyban tartani magamat. A gépkocsi lassan falta a kilométereket, rajtam kívül mindenki jól érezte magát, vidáman beszélgettek, nevetgéltek, én meg kívülállóként, kirekesztettként hajtottam a fejemet az egyik szék oldalához, még Ekta hatalmas ülepe sem zavart, álomba szenderültem. Egész nap zötykölődtünk, néha megálltunk, ilyenkor kinyújtóztattam elgémberedett tagjaimat, én is elvégeztem a dolgomat az út mentén, ahol kissé takarásban voltam. Kalkuttába másnap reggel értünk, megváltásnak tűnt, amikor a Húgli folyó mellett végre leparkolt a férjem.

– Na, élvezed az utazást? – kérdezte Dhiren.

A Khaligat közelében nem szabad autóval közlekedni, így elég hosszan kellett gyalogolnunk, döbbsentem láttam meg a Teréz anya nevével fémjelzett Haldoklók Házát alig egy saroknyira a templomtól.

Szerettem volna bele kapaszkodni a páromba, megfogni a kezét, mint régen, ő azonban zavartan húzódott el, és félméternyire előttem ballagva, félig hátrafordulva beszélt hozzám. A többi asszony is az ura mögött sétálgatott, mindannyian egy kupacba verődve zsi bongtak, láthatóan boldogok voltak. A bazársor előtt már nem érdekelt, hogy a rokonaim eltávolodtak, jóval előttem sétáltak, nevetgéltek, sértődötten ballagtam utánuk. Ijedten láttam, hogy csótányok és patkányok hemzsegnnek mindenfelé, igyekeztem a lábam elé nézni, és a világ minden kincséért le nem vettem volna a cipőmet, pedig sorra léptek elém az erre szakosodott árusok, hogy néhány rúpia ellenében megőrizték a lábbelimet. A vérvörös hibiszkuszok elbűvöltek, illatuk elnyomta az émelyítően nehéz szagokat, a tömeg pedig nőttön-nőtt.

– Ne maradj le, Bori! – lépett mellém a párom. – Gyere, kössél szalagot a szent fára! – húzott maga után.

Hatalmas kaktusz előtt álltak a sógornőim, áhítattal burkoltak be aprócska kö-

vet valami rongydarabba, és piros cérnával a növény ágaira hurkolták. Egy ideig figyeltem az imádkozókat, majd továbbindultam, nem akartam magyarázgatni, hogy én más istenhez szoktam fohászkodni, idegen számomra Siva minden megtestesülése. A kis tér váratlanul bukkant elé, azt gondoltam, ez lesz a templom bejárata. Elcsodálkoztam a szárnyasok sokaságán és a hófehér kecskéken, gyanútlanul mentem tovább, minél hamarabb ki akartam jutni az áporodott, bomló, rothadó szagok közeléből. Előttem, egy vasoszlop mellett éppen egy kecskét pányváztak ki, szerencsétlennek a nyaka megfeszült, két oldalról férfiak markolták a nyomorult füleit, aztán lesújtott a bárd. A földre hulló fej még pislogott néhányat, mintha álmélkodna, a földre fröcsögő vért ugyanis egymást lökdösődve rohamozták meg a bazársor felől a hívek. Ujjaitak belemártották a még gőzölgő tócsába, és homlokukat megkenve imára kulcsolták a kezeiket, csak aztán mentek tovább. Iszonyodva hátráltam, a férfiak valószínű, látták rémületemet, mert sorra kapták el a csirkéket, és egyetlen nyisszantás, csavarás, azok meg fejjetlenül vergődtek a földön, hogy kilövellő vérükkel áldozzanak a szomjas istennőnek.

Már nem volt kedvem a templomhoz, de a tömeg magával sodort. A kupola alatti boltívben egészen picinek tűnő szobor meredt rám, vérvörös nyelvét hatalmasra nyújtotta, elképedten láttam, hogy fel van öltöztetve, és a rengeteg virágtól szinte roskadozik. Két félmeztelen pap kivette kezemből a hibiszkusz-bokrétát, néhány virágot a tenyerembe visszahelyeztek egy kis folyadék kíséretében, és sárga csíkot kentek a homlokomra. Kissé távolabb, az oldalsó oszlopsor melletti lépcsőfokokon anyósom üldögélt a rokonokkal, izgatottan beszéltek meg a csodát, Káli istennő imádatát. Szédelegve léptem ki a levegőre, ami nehéz volt, és szörnyen bűdös, hányingerrel küszködtem, amint megláttam a véres szájukat nyaldosó kutyákat, a nyomorultak a veszthely környékén oldalogtak ételment keresve.

– Ezek után a békességet és a szeretetet zsolozsmázzák, és majd boldogan borulnak Amma keblére, micsoda képmutatás! – mérgelődtem magamban.

– Na, te is megmostad a lábadat a Gangesz vizet tartalmazó medencében? – kérdezte egyik rokon néni. – Ugye, milyen csodálatos a mi Káli istennőnk? Hát ilyen, aki megvédi a mi Sivánkat, örökdiik fölötte, így mi is nyugodtak lehetünk, hogy nem történhet semmi baj, amíg Durgá és Káli megkapja, ami neki jár.

Alig vártam, hogy végre ismét elinduljunk, testem-lelkem nyugalomra, megtisztulásra vágyott, Amma feloldozó ölelésének gondolata, a fülemben sűgő szent asszony utáni vágyakozás megnyugtatta háborgó lelkemet.

Csatáné Bartha Irénke

Álomkertem fénymadarai

Fénymadaraim hívogatom,
jönnek sorra,
napot hoznak éjszakámra,
fényt a sápadt didergésre,
dalt a rideg némaságra.

Jönnek egyre,
sebesen mint a gondolat,
hatalmuk a fényesség lett,
sötét rajtuk át nem üthet,
velük szállok új vizekre,
merre álmok hajtanak.

Zsálya, vadmenta mosolya

Fejem fölött
barnáll az este

olyan üres
nélküled minden

kertemen
szél szalad át

szétszórja
kakukkfű illatát

zsálya vadmenta
mosolya leng

meggyötört szívem
virradatra dereng

Gyöngykalárisok

A rét nyakán
fehér gyöngykalárisok
a margaréták,

s én úgy vagyok, ha nézem,
szemed kútjában a kékek
nefelejcsset sziromlanak éppen,

míg az idő el nem
húz felettük,
mint tovaröppenő méhek.

Hajnali madár

Az éj félhold – szemmel
biztatón őrködött,
fűzfák csapkodó varkocsa,
ide – oda göndörödő fürtök
szállongtak a vén dombok között.

Anyám imája –
felszálló hajnali madárka –
két megörnyedt válla
páros keserűség,
csakúgy tekeredik
kenyérsütő tancba,
csak úgy hajladozik
bánatfa – ága,
gondok súlya alatt
szépívű dereka.

Kis hajnali madár,
törékeny a szárnya,
csendes suhanása,
ékes énekével
száll, száll a magosba,
a nagy hegyek fölé
röppen a jókedve,
édes kacagása.

Szállj, szállj te madárka
szárnyad csattogtatva,
hogy a havasoknál

messzibbre is elláss,
az nagy fényességben
hogy magadra találj!

Vozáry Viktória

Töredékek egy kínai kislány házi feladatából

(Megtörtént eset után szabadon)

Apa ott áll az ajtónál, csak a körvonalát látom. Nézi, hogy lóbázom a lábam az asztal alatt. Nézi, milyen esetlenül fogom az ecsetet és rajzolok vele a levegőben. Nyilván mondani akar valamit, de csak áll szótlanul, míg meg nem gondolja magát. Akkor fogja a kalapját, a batyus pálinkát és kilép az udvarra. Nem szól, hova megy. Nincs erre szükség; a nagymama, anya meg én is jól tudtuk, hogy betakarítja a rizst. Most van szezonja. Kell a pénz. Kell az ecsetemre, a tanulásra, kell a minden évben elkopó cipőkre, amik megfutják a mérföldeket az iskolától a házunkig. Meg a tető; ami minden télen kilyukad, és új rizsszalmával kell bélelni.

Elképelem: vajon milyen lehet, amikor az ablaküvegen megcsillannak a kelő nap sugarai. Miközben az iskolai házi feladatra koncentrálok, kipillantok az ablakon. „Ott megy apa meg Mao”. A nap álmosan virradó fényében bandukol két alak, távolabb a szélesen elterülő rizsföldek sorakoznak.

Előttem a papírlap, vergődöm: miről írok a házi feladatom szerint? Még alig ötszázat ismerek, mereven fogom az ecsetet is... Mit lehet ötszáz jelbe foglalni? Lázas gyakorlás a levegőben. Apát meg Mao-t már rég elnyelték a napsugarak, a fehérség szép lassan bekúszik a szobába és bearanyozza a papírt. Mindegy. Tus, szertartásos ecset-tánc, ahogy tanultuk. Rajzolom a jeleket: ház, udvar, anya, apa meg Mao. Mao meg apa. Egy és ugyanaz: mindketten szeretik a pálinkát. Mindig együtt mennek a földekre, együtt jönnek.

Még egy jel: idő.

Mao még kicsit volt, amikor apa elhozta. Kellett a munkaerő. Jól meg tanulta mit kell tennie, lassan hozzászokott a családhoz is. Apa hűségese társa lett; szinte megfizethetetlen.

Jól van ez. Mit ismerek még? Elegáns vonalvezetés és talán fel is ismerhető; föld, egy szarv, egy férfi, rizs és pálinka.

Mao kiskorában egyáltalán nem ivott. Apa annál inkább. Azt mondta; kell a munkánál. Erőt ad meg kedvet. Mert csinálni azt kell, akár van kedv, akár nincs. És ami azt illeti; néha Maónak sem volt elegendő belőle. Apa – ahogy Mao lassan terebélyesedett – megkínálta pálinkával, beledöntötte a jókedvet. Szétfeszítette a száját és a fél literes 56 fokot egyvégtében legurította rajta. Nyögdécselt, mázsás alkatával megszédülve imbolygott az udvaron. Apa megragadta a szarvát és egyesbe rántotta: mehetett a munkába.

Második lapra futnak a jelek, gyorsan száradnak egymás után: tavasz, boldogság, az iskola, megint Mao és megint apa.

Egy év alatt Mao növésben elhagyta apát. Egy év és Mao teljesen azonosult apa munka-ritmusával. Már nem vetette meg az italt, nem szédelt, mint először. A kedvet pálinkában mérte és mivel így mindig jó kedve volt, sokszor apa nélkül is útra kelt. Mire felkelt, Mao már ott taposott egyedül a vizes rizsföldben. Általában józanul húzta az igát és nem is volt semmi baj, de ha apa több pálinkát vitt ki, Mao követelt. Addig nem indult neki, amíg nem kapott adagot. Ha meg kapott, akkor jókorát. A munka így is el volt látva, csak a nap ment le akképp, hogy apa egyedül tért haza. Mao valahol menet közben felbukott a lábában és az árokba dőlt. Ilyenkor égnek meredő patákkal aludt el a rizsföld mellett. Anya mindig mérges volt, féltette Mao-t. Sikertelenül dugdosta el a pálinkás butykosokat, de apa résen volt. Kiszagolta és könnyed természetességgel vette elő őket újra. Nem csinált belőle ügyet. Azt mondta; Maónak is szüksége van rá, azzal tud csak igazán jól dolgozni! És ez igaz volt. A szesz kötötte össze őket. Olyannyira, hogy még az iskolai szülőértekezletre is elkísérte egy kis kupica fejében. Ha az adag megvolt, Mao neki-indult; mindegy hova kellett menni. Ott állt, kint, birkatürellemmel az ablak alatt, míg apa a tanárnővel beszélt. Apró szemével nézett át az ablak keretén, orrából meleg pára gomolygott a tanterembe.

Lassan betelik a lap, a kezem csupa tinta. Szerencsére a beadandón nincs pacni és a lényeg is meg van rajzolva. Lezárás... ez kissé nehezen megy. Ecsetem alól egy bivaly, a család, az Én írásjegyei bukkannak elő.

Mao kissé megöregedett, de még mindig életerős. Zokszó nélkül húzza maga után az ekeszarvat. A pálinkát elhagyta, mert az állatorvos szigorúan megtiltotta. Árt a szívének. Apa ugyanúgy szereti, habár már csak módjával. Boldogok vagyunk; a sort ezzel zárom. Ennyi elég, lapom sincs több. Mindegy ez, hamarosan apa is hazajön ebédre, sietek főzni valamit...

Hamar Róbert

vodka és tej

Balázsnak

majdnem elkezdtem türelmetlenné válni
de tudom csak éjszakák és öleléseink közé bújva lehet
holnapot álmodni
nem azért mert még nevetségesen fiatalok vagyunk és tapasztalatlanok
és nem is azért mert lelket cserélünk néha a halmozottan hátrányos helyzetűekkel
megelőztük már a köpöcsövekből kiszaladt gyermeket és a földre zuhant amorf ufókat is
eljött a paraméterek és koordináták ideje
de tudd hogy minden távolság között egymásra mosolyognak az atomok
így vándorlunk mi is
húzzuk magunk után a színpadot
elméleteket gyártunk és fertőzzük egymás fertőzéseit
majd kicsit mi is leborulunk és magunkhoz öleljük az istent
vodka és tej
a nyár a szemünkbe vizelt a tél pedig becsapott
de te mindig megvakítasz tündöklő szíveddel
örökmozgunk mint a változás és mint a hajléktalanok
egy mogyorószem a rózsaszín sapkán
hajnali madárfütty-kottába véstük egymás emberszövet-tömegét
és bennünk él a múlt rettentő igazsága

összeköt a minden
minden ami összeköt

ritkán adunk mattot

ritkán adunk mattot a kifosztottság kopott sakktábláján
s velünk szemben ott ül lesütött szemekkel a múlt
mindig ő teszi meg az első lépést
mi pedig könyveket és weboldalakat böngészünk eredményességünk érdekében
s tarkónkra folyik a hétfő és a kedd is
én nem tudok semmit csak szüleim levedlett napjain teríték meg a jövőnek
együgyű képzelgésem mára halott álmok párnahuzatom gombjain
keresztbe ollózzuk a tavasz szüziességét és farzsebünkbe temetjük a vigaszt
eltört az üvegbe rejtett gyerekszobánk pillangónevetése

a hold ragacsos estét

a hold ragacsos estét köpött arcunkba és mi tudjuk hogy máshogy nem lehet
plüssmozdonyok érkeznek be egzisztenciánk első vágányára
mindig ugyanabban a laborban térünk magunkhoz
csak nem ugyanabban az időben
kospiciál minket a winchester
adj király katonát
kérjétek forró bádogdobozokba zárt áhítattal
puliszkaszagú emlékeitekből szegezzetek ki néhányat a retinátokra
higgyétek el a szőnyeg alatt újra kihajt a gyermekláncfű
szögletes gondolataink körökké karcolják egymást
nem adunk
mert ipiapacs s kidobálnak az irodákból a bankból a temetőből is
ha nem adtok szakítunk
a hittel

Renn Oszkár

Vonatok, sorsok

Kavarogtak érzései, amikor felszállt az utolsó esti miskolci vonatra. Elfoglalta a helyét, és meglepődve nézett körül az üres vagonban. Ahogy elhelyezkedett, már finoman mozdult is a villamos mozdony vontatta szerelvény. A váltók sokaságán már zajosan csattogott a vonat, de néhány percen belül már a hegesztett síneken lecsendesedtek a kerekek. Nyúlt a csomagtartó felé, hogy aktatáskáját levegye, hogy a barátjától frissen kapott fényképeket megnézze, de aztán inkább lustán a puha ülésen maradt, és szabadon engedte emlékező ábrándjait.

Két év óta nem találkoztak Tibor barátjával, és ma ezt a napot egymásnak ajándékozták. Pestre tervezték a találkát. Tibi győri rokonainál látogatott Svájcból, ő meg Egerből utazott az élménycserére. Barátságuk már több mint ötven éve töretlenül tartott, annak ellenére, hogy a találkozások nem voltak rendszeresek, inkább esetlegesek, de folyamatosan leveleztek.

Sorsuk akaratlanul fonódott össze azon a napon, amikor az állampusztai rabtáborból kettejüket együtt kísérték megbilincselve Budapestre a Legfelsőbb Bíróságra jogerős ítéleteik kiszabására. Együtt hallgatták a bíróság módosított ítéletét, mely szerint a büntetést túltöltötték, és szabadon távozhatnak. Már a tárgyalás elején euforikus hangulatban ültek a vádlottak padján, mert Szénási főügyész visszavonta fellebbezését. Tudták, hogy súlyosbítás már nem lesz. Enyhítés lett.

A bilincs nélkül örvendező mosolygós fiúkat így vonatoztatták vissza a táborba a másnapi „leszerelésre” és szabadon bocsátásra.

Késő délutánra minden formaságon túl voltak, a rabtábor vasúti feltételes megállóhelyénél várakoztak viseletes letartóztatási ruhájukban, markolva a mindent befogadó, madzaggal erősen lekötött papírzsákjukat. A megállóhely parancsnoka figyelmeztette őket, hogy csak egy percet áll az érkező Beograd–Budapest expressz és ugrani kell a felszállásnál. A jegyet a vonaton kell megváltani. Felszálltak egy párnás vagonba. A kalauz hümmögve adta a méregdrága párnás jegyet a két vigyorgó szabadult tegnap-még-rabnak, akik megkapták rabmunkakeresetüket, és gazdagnak érezték magukat. Az estébe csattogó gyors párnás kocsijában nagyrészt szolgálatukba igyekvő vagy szolgálatukból hazautazó kedvezményezett utaztak. Szundi-káltak, falatoztak bőrtáskáikból, jókat kacagtak nem szolid vicceiken. Emlékszik egy durva neki címzett felszólításra: „Menjenek ki a peronra szellőzni, mert csak úgy árad magukból a naftalinszag!” Nem válaszolt a felhívásra, de kiment szellőzni, mert valóban érezte magán a raktárban hosszú ideje őrzött molyirtó szagát. Ülőhelyére visszatérve aztán elaludt. Tibi is szunyókált. A vonat lassított, és áthaladva a Keleti pályaudvar sítengerén, megérkezett a hatalmas csarnok négyes vágányára.

Összekapták magukat, és szaladtak az induló vonatok táblájához. Tizenöt perc különbséggel később indult Tibi vonata Győrbe, a miskolci éjjeli személy indulásáig volt még tíz perc. Azonnal ment a pénztárhoz és búcsúzott. Még elkapta az utolsó kocsit. Talált a tömött vonaton egy ülőhelyet, papírsákját a csomagtartóba lökte, és ledobta magát a padra, kilihegve fáradtságát. A gyors búcsúra visszagondolva, múltjuk ismeretében, megállapította, hogy ilyen elmélyült barátságra nem számított, s így vélhette ezt a győri vonaton utazó Tibi is.

Örült, hogy még a ma éjszakai hazautazás mellett döntött. Édesanyja várta, bízva a szerencsében és imái erejében, hogy idő előtt fog szabadulni. Csendesen adott hálát a Jóistennek, hogy hajnalra nagy örömet okoz a sokat szenvedett asszonynak. Akart, de nem tudott aludni az elcsendesedett fülkében. Foglalkoztatták jövőjének meghatározó kérdései. Mit várhat egy politikai börtönviselt a bizalmatlan hatalomtól, társadalomtól? Talán még munkát sem. Családjának helyzete is nyugtalanította. Az egykori horthysta rendőrtiszt ma csak kazánfűtőként dolgozhatott a bábonyi bányászszállóban. Édesanyja egy étteremben volt szakácsnő. Húga szerencsésebb lehetőséget kapott: élsportolóként Pesten, viszonylag jó körülmények között élt.

A Füzesabonyba késve érkező szerelvényt az egri vágányon pöfögő 375-ös mozdony várta a vicinális szerelvény élén. A miskolci személyvonat már eltűnt a sötétben, amikor az egri zötyögve kikanyarodott az állomásról. Nagy öröme a szabadulás éjszakai utazásán nem találkozott ismerősökkel. Nem volt kedve senkivel beszélgetni, magyarázkodni, kikerülhetetlen kérdésekre válaszolni.

Érkezésének fél évszázados emlékei tovább éleződtek, amikor a felkapott papírsákkal szaladó diákra gondolt, aki egyre nagyobb izgalommal igyekezett az örömteli találkozásra, haza, szülei házába. Szabadulásának éjszakáján félóra alatt már házuk előtt állt. A kapu előtt tanakodott, a hatalmas ferde törzsű szilfának támaszkodva. Nem akarta megijeszteni édesanyját hirtelen megjelenésével. Kíváncsian és nagyon óvatosan nyúlt szobájának bezáratlan ablakához. Finoman megnyomta az ablaküveget, hogy évtizedes családi szokás szerint a rést engedő ablak alatt elhelyezett nagy kapukulcsot elérje. Elérte, de valami zajt mégis csinált, mert egy pillanat villanyfény árasztotta el a szobát, és a függönyön megjelent az ébren alvó édesanya árnyéka. Nyitotta a kaput, és már a sötét kapualjban fonódtak egymás karjaiba, és zokogtak percekig. A szótlan könnyáradat nem szakadt meg a szobában sem, amikor beült foteljébe, és fogadta a csaknem kopaszra nyírt fejének anyai simogatását. Anya rögtön etetni akarta, már rohant volna a konyhába valami finomságért, de ő most nem kívánt enni semmit. Csak holtfáradtan hallgatni mindent a családról, a „szabad” életről.

A boldogságban úszó anya ugyanakkor fiának történetét várta sürgetően. Mesélnie kellett mindenről, ami a börtönévek alatt történt vele, sok-sok emberi sorsról, bűnökről, jöttetekről, szeretetről, halálos ítéletekről, végzetes gyűlölködésekről. So-

kat tanult és nagyon okos emberektől, bölcs rabtársaktól. Hála Istennek, beteg egy percig sem volt. A legkeményebb időszakokat is jól bírta, a meghajszolt munkát is jól viselte sportos fizikuma.

Már felkelt a nap, mikor még mesélt. De sort kerített néhány kérdésre ő is. Ekkor az anya váratlanul könnyezni kezdett. A fiú érezte, valami nagy baj lehet. Kérdezett: „Apa még Bátorból jár haza kéthetente? A jövő héten jön?”

Az asszony összerokkadt, és komor arccal összefoglalta a történeteket: „Kisfiam, Apád nincs itthon, és nem is dolgozik. A váci börtönben tölti egyéves büntetését. Nem akartunk téged megzavarni az üggyel, és ezért nem adtunk hírt az ítéletről és húgod, amikor meglátogatott, erről egy szót sem szólt neked. Apád egy aljas per áldozataként keveredett bele egy „Márciusban Újra Kezdjük” állítólagos működő szervezkedésbe. Egyik vádlott-társa állította, hogy ő írta meg a szervezet „Forradalmi Felhívását”. Igaz, hogy ez soha nem került elő, de a vallomást bizonyítéknak elfogadták, mert egy horthysta rendőrtisztet örömmel vádoltak. A bizonyítékért az egész lakást feltúrták, elvitték könyveid felét, fasisztának minősített éremgyűjteményedet és sok mindent. Hosszasan nyomoztak, készültek egy nagy ellenforradalmi perre, de nem lett semmi, ez a szervezet nem működött, legfeljebb poharazgatott az egyik vádlott szépasszonyvölgyi pincéjében. Végül négyen kaptak börtönbüntetést, köztük apád a letöltendő legrövidebbet.”

Az anya végre kiadhatta magából fiának félve őrzött titkát, kissé talán meg is könnyebbült. A fia ugyanakkor szó és kérdés nélkül csak ült a fotelben nyomasztó terhet érezve jövőjén. Mit várhat a két nemzedékét büntetett család a megtorló diktatúra intézkedéseitől?

Évtizedes emlékeinek fájdalmas, visszatérő áradását a kalauz figyelmeztető bejelentése szakította félbe a magányos utasnak: „Füzesabony következik, a vonat csak Eger végállomáson áll meg.”

Gondolatai Tibi barátjához tértek vissza. Az ő sorsa is bevillant az övé mellett. Szabadulása után ő sem tudta befejezni az egyetemet, de gyors döntésre jutott. Keresett egy disszidálási lehetőséget, és elhagyta az országot. Svájcban telepedett le. Talán tizenkét év múlva küldte az első képeslapot Szicíliából, feleségének kézjeggyel is ellátva, barátjának a legnagyobb meglepetésére. Sűrűbb levélváltás következett, melynek során megismerte Tibor történetét. Svájci lányt vett feleségül. Nem könnyen, de befogadta a német család. A zürichi egyetemen diplomázott, és egy sportrepülőgépgyárban konstruktörként dolgozott. Kisfia születésekor meglátogatta barátja, egy hetet náluk töltött, bemutatta családját, és újonnan épült otthonukat. Magyar ismerősei gyakran meglátogatták, kuriózumként ismerték „magyar szobáját”, amely berendezésével, díszítésével, műalkotásaival igencsak erős és élön tartott honvágyról árulkodott.

Néhány percre megszakadt emlékezése, és mai találkozások keserű pillanatai idé-

zódtek ismételten, a Hiltonban eltöltött délutánon. Kegyetlen sorsfordulók következtek Tibi életében: Meghalt szeretett fia, súlyos gyógyíthatatlan betegségben. Feleségét az egyre elviselhetlenebb mozgáskorlátozottsága depresszióba hajszolta. Barátja súlyos vesebetegsége állandó kezelést igényel. Házukat eladták. Elkeseredésükben egy idősek otthonában vásároltak helyet maguknak. Nehezen szokták meg a körülményeket, de most már elégedettek, mert nyugalmuk és ellátásuk minden tekintetben biztosított.

Már láthatók a város fényei, lassul a vonat. A jó barát talán éppen most érkezik meg Győrbe. Bizonyára ő is végigbrándoza utazását, és arra gondolt, hogy a csaknem ötven évvel ezelőtt, a feltételes megállóhelyen kezdett sorsfordító közös utazás talán a mai napon fejeződik be, utolsó találkozásukkal.

Nagy Zita

Lekésett szerelvény

betonba börtönzött
embertályogok sorsa,
mint sokszor átlapozott sárga ponyva,
esőtsíró egék olaja bevonja.

fonott színek koldulnak
időt tenyeredbe:

adomány
élethangya nyüzsgögne
fűrt csatornák terhe
a sodrást nyögi hátán
– Atlasz-alagútja –
vezet vissza tegnapijaim – ba –
– harapnak –
hályogos halak pikkelyei
– kopognak –
kezek kezeket fognak.

kihúzott szemvonalak,
lyukasztott fülek,
fényes pötyögések:
csak érintések
a telefonon
– a testeken –

simítások
– a képernyőkön –
kicsikart illúziók:
– szeretlek –
lebegnek:
tánc...
...(nem több)
szabályozott lépések,
ócska hagyomány,
rothadó szervezet,
megfulladt emberek

számára
legfényesebb szempár;
a metró kacsint rád,
kéjsötét alagútjából kitekereg,
sikamlós gondolat
az egy lépés

csak egy lépés
– legfeljebb kettő –;
csak egy zakó rajtad
a pillanat.
metrószemek könnyeznek
– neked –
egy lépés
csak egy lépés

a hátad mögött
a néni
– láttad már –,
melléd ér:
kenyér-könyörög
– hallottad már –,
mint régen elhagedült nótát
Erdély magyar arca,
elhatárolt valóság,
beljünk mart büszke tartás:
ad, hogy adhass,
ujjai néma játéka közt
születő kincseit kínálja,
alkotása túlélés.

hajlott hátának íve
élete kerete,
a tartalom lapoz szívében,
messziről jött láb,
érpiros arc,
színes kendő alatt ősz haj

állnak,
 s áll mindenki a közöny,
 lépnék,
 de látom őt:
 a művészt
 a nénit
 a hátizsákos hőst.
 igen, látom őt,
 akinek az élet az oka:
 nem lép
 a néni,
 mellettem áll
 s csalfa metrószeretőm lehunyja
 csábos szemeit;
 ez nem az én menetem,
 csomagom üres... egy lépés
csak egy lépés is rengeteg,
 ha az irány helytelen.

láttam a nénit,
 ki nem ismeri Atlaszt,
 mégis többet cipel;
 hordja a tovább a továbbot,
 a redőny-réseken átszökő fényt,
 mit sosem értünk:
 magunkban érezzük melegét.

a nénit,
 kinek kezébe aprópénzt
 ejtettem,
 melynek, ó, üvölténie kellett volna!
 s zuhanása csak suttogott...
 ...nem hallhattuk,
 csak maradunk
 csak állunk
 csak egyedül
 mindörökké...
 ...peronon hagyott miértjeinkkel

Átlagos reggelek

kezdődik, indulunk,
 lábak
 – taposnak –
 anyagföldön guruló
 galacsinlelkeket,
 alagútjában metró
 rezeg,
 ködarccal fáradnak
 – emberek –
 vagytok még?
 monoton kis bogarak
 hátukon lábbal az eget
 „Kafkán”kaparva
 – sikít a mindennap –
 öröm-telen
 időlányok fekszenek a pénz
 alatt;
 itt csak megélni lehet –
 kell-e?
 pénzparton úszik
 el a valóság,
 mi marad nekünk?
 kipufogó-illúziót lélegzünk

Akit Isten a hegyek közé vezérelt

Beszélgetés Eger új református lelkipásztorával, Tóth Imrével

Az egri református egyházközség éppen egy évvel ezelőtt maradt lelkipásztor nélkül. Akkor a presbitérium pályázatot írt ki a lelkészi állás betöltésére. A jelentkezők közül végül hármat hallgatott meg igehirdetésen a gyülekezet, s mindhármuknak lehetősége nyílt arra is, hogy kötetlenebb körülmények közt, a Kálvin Házban mutatkozhassanak be az egri egyházközség, illetve a presbitérium tagjai előtt. Az egri reformátusok végül nagy többséggel Tóth Imre székkutasi lelkipásztort választották vezetőjükül.

– Január 21-én, egy hétfői napon érkezett végül Egerbe, huszonhárom évi székkutasi szolgálat után. Milyenek az első benyomásai a gyülekezetről és a városról?

– A költözés pillanata életre szóló élményt jelentett az egész család számára. Képzelteti, majd negyed évszázad után új szolgálati helyre költözni milyen érzés lehet. Ott marad a régi helyen minden, amit addig az ember felépített. Tárgyak és lelkek, amik addig az életünk részét képezték. Bizony elszoruló torokkal közeledtünk Eger felé, az Alföldről a hegyek közé véve az irányt. Tudni kell, hogy sok helyütt nem úgy várják az új lelkipásztort, ahogy illenék. Én azt mondhatom el, hogy néhányszor, a megválasztásom és a végleges ideköltözésünk közti időszakban jeles alkalmakkor volt lehetőségem megfordulni itt, olyankor is mindig lélekmengető kedvességgel fogadtak. Az még ezen felül is meglepett, hogy tizenhét markos férfi jó szóval és segítő szándékkal, asszonyok pedig nagyon kedvesen és meleg étellel vártak bennünket, a távolról érkezőket. Kiváltság, ha valaki így érkezhethet meg új szolgálati helyére.

– Mégis mi az, ami ott maradt Székkutason?

– Ott egy maroknyi közösség él, akik mind szinte családtagokká váltak az ott töltött huszonhárom év alatt. Tőlük nagyon nehéz volt elszakadni. A közös nagy és apróbb pillanatok, amiket együtt éltünk meg, összekötnek minket mindörökre. Ott voltunk a születéseknél, ott a halál pillanatában, ott voltunk minden család életében az örömteli és a szomorú percekben egyaránt. Közös kirándulások emléke Svájcba a testvérgyülekezetünkbe, Hollandiába, ezek mind megmaradnak. Ott marad egy újonnan megépített gyülekezeti ház, szépen felújított templom és egy lakható, kastélyszerű, csodálatos parókia. Ezek mind és az az utánozhatatlan falusi idill mindenképpen ott maradt. S talán a mi életünk is és a szolgálat is, amit végeztünk, ott maradt a lelkekben.

– *A kis falu és a kis gyülekezet után a sors vagy a Jóisten akarata úgy diktálta, hogy egy lényegesen nagyobb közösség pásztora legyen egy megyeszékhelyen...*

– A pusztai világ és a városi létforma között óriási a különbség. Az is való igaz, hogy ez a közösség hatalmas, nem kis feladat egy ilyen létszámú gyülekezetet pásztorolni. Mégis ezt kaptam, és ebben szeretnék hűséges lenni. Érdekes módon én – bár alföldi ember vagyok – mindig vágytam a hegyek közé. Gyakran emlegettem otthon a feleségemnek és a gyermekeimnek, hogy ha nyugdíjas leszek, fel fogunk költözni a hegyekbe. A Jóisten végtelen bölcsessége úgy akarta, hogy ez már előbb megtörténjen, mert most éppen itt van szükség a szolgálatomra, Egerben, a Bükk lábánál.

– *Mindig többes számban beszél: jöttünk, költöztünk és így tovább. Mekkora a család, és hogy viselték a hirtelen nagy váltást?*

– A többes szám teljesen magától értetődő, hisz itt nem csak rólam van szó, sőt nem elsősorban rólam, hanem az egész családomról. Én új feladatot, megoldandó problémákat kaptam a Jóistentől, ők pedig el kell, hogy szenvedjék az ezzel járó változásokat. De olyan család vagyunk, akik mindent együtt határoznak el, s együtt is hajtjuk végre vállalásainkat.

A feleségem pedagógus, elsősorban sérült, hátrányos helyzetben lévő gyerekekkel szeret – szeretne – foglalkozni. Az itteni asszonyoktól sok segítséget kap az új feladatokhoz, a beilleszkedéshez, ahhoz, hogy itt is megtalálja a helyét. Jelenleg munka nélkül van ugyan, de ez azt is jelenti, hogy sokat tehet a gyülekezetért. Harminc éve van a pályán, s ezt mindenképpen folytatnia kell, ezért folyamatosan keressük a lehetőségeket. Ugyan el kell mondanom, hogy egy lelkésznek a legjobb lenne otthon maradnia, de ezt csak kevesen engedhetik meg maguknak.

Három gyermekünk született. A legnagyobb fiunk 22 éves, orgonaművész hallgató Budapesten a Zeneakadémián, de már hét éve nincs otthon, hiszen előtte Kecskemétre járt középiskolába. Kutasra is ritkán jött haza, ide is ritkán fog.

A 12 éves Kata lányunkat viselte meg legjobban a költözés. Bármennyire is jól érzi magát Egerben, a kiskutyája, a barátnői ott maradtak. A középső fiunk, a 16 éves Péter találja föl legjobban magát az új környezetben. Ő fölolvadt az iskolai sportban, és ezzel a helyét is megtalálta az új közösségben.

– *Eldöntötte, hogy lépni kell, pályázott, megválasztották, megérkeztek, elhelyezkedtek az új helyükön...*

– Nagyon nagy feladatot vállaltam, aminek nem látom a végét. Tudni kell, hogy az Alföldön bezáródtak a lehetőségek. Kilátástalanság lett úrrá rajtunk, s még mielőtt az egri pályázatról tudtunk volna, elhatároztuk, hogy lépünk kell, mert székkutasi életünk lezárult. Így amint megláttam a kiírást az egri lelkészi állásra, nagyot gondoltam, s benyújtottam pályázatomat. Nem hitelenség mondatja, de a kérdés ott motoszkált végig a fejemben: Mit keres Egerben egy falusi lelkész? Rá-

adásul nem ötven felé ballagó embereknek szoktak ekkora új feladatot adni. Ahogy ez az egész procedúra elindult, és azután is isteni sorsszerűséget láttam a történelekben. Bekerültem a hármaskörbe, akiket meghallgatott a gyülekezet, s ez már egy nagy lépés volt, hisz itt már csak magamat adhattam. Arra gondoltam, ha elfogadnak, ha jelent valamit az, amit én adni tudok, akkor már nagy baj nem lehet. Eddig is úgy éltem az életemet, hogy soha egyetlen lépést nem tettem a magam érdekében, s ezen most sem változtattam. Szét sem néztem Egerben az első bemutatkozásom előtt. Nem győzködtem senkit arra nézve, hogy engem válasszanak. Az Igehirdetés, amit tartottam, nem kortesbeszéd volt magam mellett, hanem igyekeztem legjobb tudásom szerint Isten Igéjét tolmácsolni. Rábíztam teljességgel az ügyemet az Úristenre. Amikor szeptember 23-án megérkeztem az első szolgálatra, valóban úgy éreztem, mintha hazaérkeztem volna. Volt, aki azt mondta, hogy haza se menjen tiszteletes úr. Más valaki azt fogalmazta meg, hogy ő ilyen beszédek szeretne hallani évtizedeken át. Ezek olyan isteni pontok, melyek nélkülözhetetlenek. Ekkor éreztem, hogy van kontaktus köztem és a gyülekezet között. Aztán a közösség úgy döntött, engem választ, s bár még kinevezésem nem volt, de az adventi gyertyagyújtásnál már ott állhattam, s áldást mondhattam a Dobó téren. Karácsony első napján ismét az egri református templomban hirdethettem az Igét. Eredetileg úgy terveztük, karácsonyra már itt leszünk, de be kellett látnunk, hogy a búcsúzásra is kell időt szánnunk. Székkutatson ugyan már december 9-én megvolt a hivatalos búcsúalkalom, de sokan nem lehettek ott, s a többi napokon jöttek elköszönni. Egymásnak adták a kilincset a gyülekezet tagjai. Beláttuk: nem vonhatjuk meg magunkat az emberektől. S ez a fájó és elnyújtott búcsú meggazdagító volt a számunkra.

– *De még csak most jönnek az igazi kihívások. Milyen feladatokra számít az alapján, amit az első hónapokban tapasztalt?*

– Nem akarok mást csinálni, mint amit az Alföldön tettem. A legfontosabb az Igehirdetés, a beteglátogatás, a gyülekezeti tagokkal a kapcsolattartás. Adott korban, adott társadalmi közösségben szól a hívekhez a prédikátor. A prédikálás pedig egy örök tanulási folyamat. Ahogy Kossuth tanulni jött Egerbe a hazafiságot, úgy jöttem én is e város falai közé tanulni.

De a tanulás mellett tanítani is kell. Ahogy az Alföldön oktattam a gimnáziumi tanulókat, úgy itt is ugyanezt fogom tenni. A Kálvin Házban, az első általam szervezett Bibliaórára 22-en jöttek el, s ezekről az emberekről kiderült: ismerik a Szentírást! Így aztán különösen felemelő érzés, hogy van egy közösség, nem is akármilyen kvalitásokkal, akikhez szólhatok. Ráadásul ez a közösség tizenötszöröse az otthoninak. Most az az első, hogy pontosan föltérképezzük a város reformátusságát. Jelenleg olyan 4–5000 református élhet a városban, de nagyon pontatlanok a kimutatásaink. Természetesen Egerben a katolikusság a meghatározó,

de nincs miért aggódnunk, s nem is kell, hogy ez bénítson bennünket. Németh Lászlóval vallom, hogy a kisebbségi létet minőségi kisebbségként lehet túlélni.

– *Eddigi szavaiból, no meg abból, amit a szószékről hallottunk már Öntől, a rétorság igen fontos az Ön számára.*

– Szenvedélyes igehirdető vagyok. Megadatott számomra, hogy Istenünk üzenetét legjobb képességeim szerint közvetíthessem, s ez állandó feszültségben tart, mert az igehirdetés nagyon nehéz műfaj. Hallgató korom óta úgy állok oda a szószékre, hogy tele vagyok feszültséggel. Kedves professzorom, Czeglédi Sándor szavai azonban mindig a fülemben csengenek: „Akkor kezdjete el aggódni, ha ez a feszültség megszűnik!”

Én nem is rétorságról beszélek, inkább arról van szó, hogy az ember üzenetet kap. S ezt a nagyon fontos üzenetet tovább kell adni. Vagy kapja az ember, vagy nem. Ha nem kapja, vagy nem kéri el az Istentől, akkor ugyan beszélhet szépen, lehet kiváló szónoklat, amit tart, de nem lesz hatása, és nem lesz benne erő.

Tudom, nem lehet mindig ugyanazon a hőfokon közvetíteni Isten Igéjét. A teljesítménybe sok minden belejátszik. Az ember közérzete, gondoljai, fáradtsága mind-mind hatnak a személyre. Sok mindent meg lehet tanulni, de kell adottság is az igehirdetéshez. A Szentírás karizmának, képességnek nevezi. Ezt pedig nem mi teremtjük meg magunkban, hanem kapjuk. Persze lehet fejlődni, lehet kérni, hogy az ember minél hitelesebb „tolmács” legyen.

– *A lelkes dolgoz azonban nem csak lelki feladat, de adminisztráció is. A vállalt kötelezettségeinek ezen részében mit és hogyan kíván munkálkodni?*

– Egerben nagyon sok értékes ember van a gyülekezet háza táján is. Szeretném ezeket az embereket bevonni a munkába. Szerencsés, ha a lelkipásztorról leveszik az adminisztráció nagy részét azért, hogy a lelki élet fejlődhessék. A múlt mindnyájunknak az életében meghatározó. Így van ez a gyülekezet életében is. Mégis azt tartom fontosnak, amit én teszek vagy tenni tudok. Első lépésként tájékoztatni szeretnék mindenkit arról, ami az egeri reformátusság életében történt és történik, illetve arról, milyen anyagi kondíciókkal rendelkezünk. Fontos, hogy pontos képük legyen arról is, hogy milyen anyagi helyzetben vagyunk jelenleg. Mert a gondjainkat – melyek szép számmal vannak – csak együtt tudjuk megoldani. Neki kell mennünk a problémáknak!

Hasznos programokkal szeretném ismét népszerűvé tenni a Kálvin Házat, a hagyományokra is támaszkodva, olyan vendégekkel, akik mindenképpen becsalogatják a közönséget. Különböző kulturális rendezvényeket kívánok szervezni, megemlékezni e falak között nemzeti ünnepeinkről, kiscsoportos diákfoglalkozásokat, evangelizációt és Bibliaiskolát szeretnék indítani, korhatár nélkül. Székkutason két testvérgyülekezetünk is volt, szeretném, ha Egernek is lenne ilyen. Elsősorban erdélyi vagy partiumi testvérgyülekezetekre gondolok, mert arrafelé igen jó kapcso-

latokkal rendelkezem. De a Felvidéken élő vagy a svájci, illetve holland reformátusokkal való kapcsolatfelvételt is lesz lehetőségünk.

– *Nem fog hát unatkozni az elkövetkezendő években. De vajon a sok munka mellett megleli-e az új otthonát Egerben? Beszélgetés közben Székkutatást mindig így emlegette: Otthon. Mikor fogja Egerre azt mondani: Itthon?*

– Már is azt mondom: itthon vagyok. Az embernek az az otthona, ahol a családja és a hivatása van. Ilyen értelemben otthonra leltem Egerben. Be kell azonban látni, hogy nagyon hosszú időnek kell eltelni ahhoz, hogy az embernek gyökerei legyenek. Székkutason úgy ismertem az embereket, hogy hátulról is felismertem őket. Mi szülők Békés megyében, gyermekeink pedig Csongrád megyében születtek. Azt gondolom, hogy valahányszor szóba kerül előző szolgálati helyem, azt mindig otthonként fogom említeni. Remélem, eljön az idő, amikor Eger városát is így fogom megnevezni. Az viszont bizonyos, hogy az emberektől nagyon sok kedvességet kaptunk már rövid idő alatt is.

„Nincs itt maradandó városunk” – mondja a Biblia, s ezt egy lelkészcsalád tudja igazán. Az egész világ Istené. Így hát mindegy is, hogy hol élünk, hol munkálkodunk. Egy nagy teológus azt mondta, ahol vagy, ahol élsz, légy ott teljesen. Ez nagyon fontos üzenet. Szeretnénk így lenni itt, hogy teljes otthonunkká váljon a város és a gyülekezet.

Egres Béla

*Hegymegi Flóra***Tükörkép**

Valahol a világ peremén ülök
tűnődve a lét karakterisztikáin

Elöttem villódzó pulzárok
jégből és tűzből hegy meg árok
amint hadakoznak: Ábel, Káin
Dübörgésükön meg sem rezdülök

Réveteg hintázik fülemben a csönd
szememet marja e perspektíva
türelmem szétmálló homokzátony
jégből és tűzből hegy meg árok
örökös rémítő offenzíva
lélek-birodalmat sorra ledönt

Láng-szárnyakon repülő Albatrosz
vagyok ha azt teszem amit akarok
a víz szavamra tükörré feszül
de visszhangom vergődve elül
Felborzolják meggyűrik tehetetlen vakok
nem bír el már velük Dionüszosz

És miért ordít a föld a talpam alatt?
Kiket sirat meg időnként az ég?
Megint csak tétován meg-meg állok
Jégből és tűzből hegy meg árok
Egymagam vagyok, ugyan mit mondhatnék?
Naphosszat nézem az ismerős falakat.
Lakmároznak az üresség húsából
istentelen sejthalmazok remegve
sokszor nem hiszem el amit látok
jégből és tűzből hegy meg árok
osztják a semmit önfeledt' nevetve
asztán diadalt vesznek a tálból.

Ne járulj elém üveglekkel
átlátszó tömeged elég bizonyíték
falféher sötétség ormán járok
Jégből és tűzből hegy meg árok
én a szivárványban sohase bíznék
ne etess senkit konzerv-eledellel

Valahol a világ peremén ülök
elmémre lázas képek fénye borul
lidércek függönyén lyukat vágok
jégből és tűzből hegy meg árok
a vihar csöndje álmosan elvonul
és a valóság síkjára felfeszülök.

Farkas Ábel

Küszöb

A szoba közepén óriási aranytrónus, benne egy isteni alak. Azt mondták, életének egészét e porladó falak közt töltötte, s ez idáig szüntelen szunnyadt. De most valami történni fog, azt mondták, s attól lesz érdemes ez a nap, attól lesz érdemes hasztalan létezésünk.

Vannak itt rajtam kívül mások is – csupa nemes emberek, s mindnyájan azt a silány testet bámulják, azt az istenséget, ki beteljesíti a prófécíát.

Most mintha valami mozgolódna, a tömeg zúgása magába fullad; talán feltámad ez a szörnyeteg, ez a földöntúli csoda – előretolakszom, utat török magamnak, hogy minden egyes pillanatot láthassak, csupán a gyönyörért és a kielégülésért, s hogy elsőként nyerjem el a feloldozást. Valóban. A trónus megremeg, s érzem, hogy valami ijesztően szokatlan és idegen. Minden izom és ideg megfeszül, aztán halk nyögdéscselések közepett e testbe költözött isteni erő végre feleszmél – egy szemtanú vagyok, irigylésre méltó szemtanú. Csattognak a vakuk. A test feláll, lassan, csak lassan, életében először. Bíborszínű selyemköpenye földre hull, meztelen teste elborzaszt, de ámulatba ejt. Aztán megcsap a bűz. Isteni eredetű, nem evilági bűz, melynek értelmét csökkent érzékszerveink képtelenek megismerni, de átjárja testem, és megmérgezi, és ez többet ér a valóságnál. Ordít, fülsüketítő hangon ordít, mint egy fenevad, míg csapzott homlokom dübörög, szívem zakatol, a mágia tüze elsorvaszt.

Csattognak a vakuk. A lény megteszi első lépéseit, járni tanul, mint egy csecsemő, bár lelke töretlen, s többet ismer a mindenről, mint akárki ebben a mocskos pocsolójában. A vörös szőnyeg elrohad lábai alatt, és ez csodálatos; oly közel van most hozzám, hogy megérintheném, megcsókolhatnám szürke, aszott lábait, de nem teszem, nem tehetem, mert nem vagyok méltó. Az ajtó kitárul, a beáramló fényesség megbabonázza ezt az isteni vadállatot, ahogy ő maga is megbabonáz engem – oly közel a cél, oly közel a szabadság, a végtelenség, a határtalanság. Ha megszabadul, ha kitör ebből a szűk ketrecből, akkor áldást hoz és könyörületet – azt mondták. És én elhiszem. Most már létezek, érzem, hogy most már végre létezek, magam vagyok, s nem egy bevégzett kegyvesztett. Mint egy óriási, eltorzult csecsemő, egy küklopsz, úgy viseli magát ebbe a satnya porhüvelybe zárva, s e primitív, csökevényes porhüvely teszi oly esetlenné. Megemeli kezeit, sóvárogva nyúl a vakító fény után; csupán egyetlen lépés, és eláraszt a szüntelen gyönyör.

Aztán valami szörnyű dolog történt. A küszöb az oka mindennek. Az elátkozott, ismeretlen küszöb, melyet mi csupán észrevétlen, tudatlan átlépünk, míg e lény többre hivatott – egy elvetemülten szenvedélyes álom sem képes előidézni, hogy miként s mire, de ez a bestia sokkal többre hivatott.

A láb megbotlik – a lélegzet bennakad –, a hitvány test elborul, és a sudár gerinc eltörik, mint egy száraz faág.

Illés Áron

Új Mikesüsszeia, azaz: Mikes Kelemennek, a fejedelem hű íródeákjának legújabb levelei

Annyi sok csuda dolog történt vélem, hogy alig győzém őket mind észben tartani, és illő alkalommal papírra vetni. Hanem, édes néném, bocsássa meg nekem azt a jó két és félszáz évet, amíg hibáztak leveleim, de biz nem sok alkalom esett vélem, hogy leküldhessem kédnék ama sok mindent, amelyeket írogattam.

Merthogy, amikor a bujdosók utolsó maradéka is jobblétre szenderüle eme szürke világbul, már amazok, kik megelőzték (köztük jómagam is), igen-igen várták, hogy újra láthassák a hátramaradott bajtársakat. Amikor is Krisztus Urunk születése után írtak ezerhétszáz fölött hatvanegyet, tudja meg, édes néném, akkor esett meg vélem talán egész eddigi éltém leginkább kényelmes költözése. Ugyanis, mint írtam, sosem hurcolám magammal sok csomagot, most még ama keveset sem vivém magammal, mellyel eddig nyűglődtem, ha Törökországban dolgunk költözésre fordult volna. Utazásom minden eddigi felett kényelmesb volt, annyiban is, hogy senkire sem kellett várni, és kísérete-met nem a Porta lovas spahiiai adták, hanem maga Gábriel arkangyal.

Szent Péter dolgát annyiban felette furcsának tartom, hogy nem csömörlik meg a kapu állandó nyitogatásában és azon kevéske embernek béeresztésében, akik ide készülnek. De talám hosszú portáskodásának tudnám bé, hogy meglehetősen morgós, és felettébb szótlan. Emlékszem, mikoron én és Gábriel arkangyal megérkezénk a kapuhoz, akkor az alábbi csuda eset történt meg: Először is azt vevénk észre, hogy Szent Péter valamely könyv olvasásában olyannyira elmerült, hogy meg sem látta a két jövevényt. Így töltöt-tünk egy bő fertályórát, nem akarván zavarni. Hanem amikor már Gábriel türelme is el talált fogyni, valamelyest megköszörülvén torkát, sikerült elérnie, hogy Szent Péter motyogva bár, de elővegye kulcsait, és letegye könyvét. Én pedig nem ismervén amaz authort, kinek írományaiban oly igen elmerült, megkérdezém tőle, mely könyvet olvas-sa. Édes néném! Azt nem remélhetém, hogy leveleimmel kédnék és magam unalmán kívüül másokét is elűzöm, főleg nem, hogy a Mennyek kapusa amazt könyv formájában olvas-sa. Nem ismert fel rögtön, de látám, hogy egyszeribe földerül egyként komoly arca, és ennyit mond: „egész jók”.

Ennekutána bé is engedett igen hamar, de mikoron nehéz kulcsaival újra bézárta a kaput, még ily beszédet intézett hozzám: „A Fejedelem accuratus ember lévén nem-igen szenvedheti a késedelmet és pontatlanságot, lettlégyen az akár a munkás világban, avagy emez Mennyei Királyságban. Sokszorta hiányolá a többi bujdosót, de annyiban talám megenyhült, hogy derekáról végre valahára el találtott múlni a fene reuma, amely annyit alkalmatlankodott. Bizonyára a helyi aer teszi.”

Édes néném! Arra, hogy itt fent mint vannak a dolgok, nemigen kívánok sok szót vesztegetni annyit azért megemlítek, hogy Dante igen meglepődött felköltözése idején. No és -majd' elfelejtettem- a káposzta itt valóban mennyei! De hadd szólok pár szót kédnek fejedelmünkről. Nem hiába mondotta Szent Péter róla, amit mondott, mert még itt fönn is megköveteli amaz szigorú napirendet, melyet a száműzetés éve alatt is oly accuratusan követett. Szintén régi szokását folytatja annyiban is, hogy itt is rengeteget fúr-farag, de már nem elégszik meg egy széknél elkészítésével, hanem egész bútorkészítésként alkotásán fáradozik.

A bujdosók itt más korok rebellis kurucaival is igen nagy barátságba kerültek – hiába, kiirthatatlan fajta –, kiváltképpen egy Kossuth Lajos nevezetűvel. Róla annyit írnék csak le, hogy ő is vezetett szabadságharcot, igaz, jóval rövidebb ideig, és az övé is elbukott. Ezután száműzetésre kényszeredett. Megismerénk még egy szintén Kossuth korában élt poetát, Petőfi Sándor névvel. Ő már földi léte alatt is, mely igen rövidre nyúlott, annyi verset írott meg, mint amennyit kilenc közönséges poeta százévnél éltük alatt. De itt fönn tovább folytatta munkáját, melyben még mindig nem tört meg lelkesedése, képzelheti kéd, mennyi termelt azóta.

Tudja meg, édes néném, itt fönn nemcsak mi bujdosók tartunk össze, hanem a világnak minden királyai is. Már azon igen kevés királyok, kiket nem ördögök párolnak hatalmas katlanokban. Ők egyszer hírt kapván a nagy forradalmi poetáról, verseit töviről-hegyire átolvasván valamely okból igen megsértődtek rá. Hogy miért, ne kérdezze tőlem kéd, én nem olvasám túlságosan sok verseit, de amaz kevesek, melyekhez szerencsém volt, ártalmatlannak tűntek.

Kossuth és Petőfi addig meséltek dicsőséges harcaikról Fejedelmünknek, hogy ő elhatározá, hogy amazokat közelebről is kívánja megtekinteni. Sokat törvén rajta fejét, végre is Kossuth elmesélte, hogy ő igen jó cimboraságban van Szent Péterrel, aki talám el tudja intézni.

Édes néném, itt kezdődik a történet. Merthogy Szent Péter hosszas rábeszélés után végre-valahára kötélnek állott, mivel nem portás minőségében beszélünk vele, amazon kivételes oldalát is láthattuk, amikor nem morgott, bárha szótlanúságához még ekkor is ragaszkodék. Emígyen szólott hozzánk: „Egy napot talám el tudok intézni. Megnézhettek egy csatát vagy amit akartok. Leküldelek titeket – mikorra is, Lajos? 1848. szeptember 29.? Ha valahogy ki találna derülni, én nem tudok róla. Múltkor is leengedtem pár prófétát, megnézni, igazuk lett-é, de az Úr nem igazán örült neki. Csak azért volt elnéző, mert amikor Jézus Erdélybe kirándult, akkor én kalauzoltam. Kérdezzetek meg akármely székelty, megmondja, így van-é.”

Miután beszéde végére ért, csak intett egyet jobb kezével, és ekkor igen nagy csuda esett: elkezdett minden egyre halványabbá válni, és ekkor - bár nem teljes tisztaságában -, hallani véltük Szent Péter zengő hangját: „Lajos, ugye 2011-et mondtál?” Eköz-

ben teljesen körülvelt minket valamely fehér köd. Érezünk, mintha újra test burkolná bé lelkünket, és egyre közelebb ereszkedünk a földhöz. Nemsokára összeállott a világ, újra szilárd talajjal a lábunk alatt.

Édes néném, mai levelem végére értem. Kívánok kédnek jó egészséget, hiszen tudva levő, hogy a jó egészség mindennél fontosabb. Én szeretem kédet, talán még jobban is, mint a mennyei káposztát. De kéd szeret-é engem? Ha szeret, a válaszlevelekkel ne kíméljen. Legközelebbi találkozásunkig is maradok hű, időutazó szolgálja.

Eger, XXIX, Sept. 2011.

Édes néném, újra fölveszem a történet fonálát ott, ahol abbahagyám. Mint már írtam volt, sok furcsaság esett rajtam, de egyiknek sem adatott meg fölülmúlnia azokat, melyeket most kédnek papírra vetni készülök. No, de minden csak szép sorjában, ott, ahol abbahagytam az imént. Alig múltam ki a földi létből, visszatérni kívánkoztam belé még harmadmagammal, és ez nekünk meg is adatott, ami bizony kevés halandóval eshet meg.

Legelőször is azt látám, hogy mind a négyen egy szép, tágas réten vagyunk. Csakhogy a Fejedelem, Kossuth és Petőfi nem derülhettek túlságost jó kedvre a szép napfénytől. Ezután Kossuth lemondóan legyintett: „...no, ennyit Pákozdról!”

Ennekutána szétnézünk a mezőn, hátha találunk valakit, aki megmondaná, hol vagyunk. De biz nem volt ott senki, az egyedüli, amit találtunk, az egy út volt. De nem olyan út, édes néném, amelyet elképzelnél, hanem valamely ismeretlen fekete anyaggal volt bévonva, és a közepén két részre osztva (talám az ördögöt megpurgálta erre jártában saját főztje). El is kezdtük követni, hátha elvezetne valahová, vagy valamely szekér, mely ezen jönne, megállana nekünk, és szépen bévitethetnénk magunkat a legközelebbi városba. Jöttek is szekerek, de ezeknek olyan sietős dolguk volt, hogy bátran állíthatom kédnek, még a leggyorsabb huszárnál is sebesebb volt a futásuk. Ezenkívül más csuda dolog is volt rajtuk: nem vontak őket semminemű négylábú barom. Fellyül pedig bé voltak rekesztve, és olyan ablakokon néztek ki az emberek, amelyeket házakon láthat kéd.

Fejedelmünknek ekkor azon ötlete támadt, hogy ha ezek őt, Magyarország harmadának urát, II. Rákóczi Ferencet, nem vennék föl, hát majd térszen róla! És, bárha derekába újra visszaköltözött a fene reuma, kardját kivonva annyira megsebez egyet, hogy az kénytelen legyen megállni. Jött is arra egy alkalmasnak tűnő, kék-fehér csudaszekér, és amint irtózatossal sebességgel eliramodott mellettünk, a Fejedelem oly hatalmasat sújtott rá szabályával, hogy attól bármely katona eltávozna az élők sorából. Ez lassította ugyan valamelyest a mozgását, de semmi kárt nem tudott benne ily módon okozni. A

szekér azért visszafordult, és megállt. Csak ekkor láthattuk, hogy a sújtás erejétől ablaka bétörött. Kiszállott belőle két ember, pisztollyal kezökben. Ezen kívül semminemű vitézi dolog nem volt rajtuk, ruházatuk mégis felette furcsa volt. Ekkor Fejedelmünk, elgömbült szablyáját még mindig kezében tartva emígyen szólott hozzájuk: „Üdvözet, Vitézek! Az én nevem gróf II. Rákóczi Ferenc, társaim Kossuth Lajos kormányzó, Petőfi Sándor poeta, valamint hű emberem, Mikes Kelemen. Azon okból kényszerítettünk titeket utazástokban megállítani, hogy kérjünk titeket, lett legyen bármely város legközelebb ide, vinnétek bé minket szekerekkel, bármily csudával is működjék az.” Alig fejezvéen bé szavait Fejedelmünk, a két, felettébb furcsa ruhájú idegen modortalanul, mint valamely kutya, emígyen vakkantott: „Állj, vagy lövök! Kezeket fel!”

Petőfi válaszolt leghamarabb nekik, hirtelen szókkal kezdvén őket rögtönzött hexameterben gyalázni, megkérdőjelezvén vitézi voltokat:

Császárnak katonái! Pokolból fattyufiókák!

Kossuth, a becsület megvédése végett kezdé őket viadalra hívni, mikoron érezék, hogy egyre emelkedünk, valamely fehér köd vesz körül minket, melyből lassan előtűnik Szent Péter felhúzott szemöldökű arca.

„Ej, Péter, kissé gyorsan mérted azt az egy napot!” – mondta Kossuth. „Nem az!” – adta meg a találó replikát Szent Péter – „Kétezer éve dolgozom az Úrnak, de még egyszer sem sikerült átejtetni! Akképpen határozott, hogy nem egy, hanem két napot kell eltöltenetek 2011-ben, mely ellen nem is volna kifogásom, csakhogy, mivel én engedtelek le titeket, nekem is véletek kell tartanom.”

Képzelteti kéd, mennyire vágytunk vissza ama bolond világba, a sok modortalan alak közé, de ha már ez volt Isten akarata... Amint Péter szavait béfejezte, megint csak elmosódott körülünk minden. Újra közeledénk a földhöz, mind lejjebb süllyedve, míg nem megállapodánk valamely város szélén.

Itt látánk meg először kiírva ama város nevét: Eger. Kossuth azt monda, ő már járt itt, de nem tudná felismerni az épületeket.

Ha már az épületekről írok, meg kell említsem kédnek, hogy úgy tűnik, mintha az emberek minden igényessége megszűnt volna, és oly házakat kezdének építeni, mintha nem lennének béfejezve, holott már laknak is bennük. Mert azokban semmi architectureai szépség nem találtatik, nélküle vannak mindennemű díszítésnek. Eme hiányosságukat hatalmas mérettel akarják pótolni – édes néném, ne nézzen bomlott elméjűnek, midőn soraimat olvassa –, némelyek ezekből tíz emelet magasak is voltak, de mintha valamely császár maga tervezte volna őket, annyira szépek.

Észrevevénk továbbiakban azt is, hogy itt az emberek felette nagyon sietségben vannak, mintha dolgokról minden pillanatban lekésnének. Azt is igen gyakran tapasztalánk, hogy az emberek fennmaradó idejükben valamely fémdarabot nyomogatnak a tenyerükben, amely ettől világít, és színes ábrákat rajzol. Gyakran úgy tűnt, mintha az emberek egymással való társalkodásukat is ezzel végeznék. Hogy pontosan mire való, nem tudom, sem azt, miféle csudával működik. Gondoltuk olyasvalaminek, mint a mi időnkben a nemes urak mentéje, hintója, ugyanis ezen is szüntelen versengés folyik, hogy melyiküké a cicomásabb, díszesebb. Nem érthettük, miért oly fontos ez a kis fémdarab.

A tegnapi eset után megállapíthattuk, hogy itt nem látják szívesen Fejedelmünket, sem Kossuthot, sem egyéb rebellis kurucokat, tehát Eger csakis valamely Habsburgnak lehet a fészke. Tehát, ha a Mindenható akarata az, hogy itt töltsünk el két napot, nem menekedhetünk meg sehogyan sem.

Itt a városban annyi csudás szekeret láttunk, hogy gondolánk, valamely vásár, vagy búcsú lehet. A szekerek talán többen vannak, mint azok, akik gyalogszerrel közlekednek. Kossuth ezeket a hintókat gőzgépeknek vélte, melyek az ő idejében megvalósulának, bárha azok nagyobbak voltak, és olyan füstöt csináltak, mintha kemence volna az elejükbe illesztve kéményestül.

Ami előttiünk még furcsának látszott, hogy az emberek nem hordának kardot, sem egyéb más fegyvert. Csudáltuk is eleget, hogy ha aztán jönne az ellenség, hát mivel védenék meg magukat?

Az emberek beszédjéről azt vettük észre, hogy csak úgy, mint ők maguk is, szavaik is felgyorsultak. Némely esetben megértettük egymással való beszédjüket, máskor pedig az is megtörtént, hogy szavaikat nem ismerjük, amiért is elgondolkozánk, hogy valamely idegen nemzet került-e a magyarság helyére. De bizonynyal nem úgy van, mert ha beszédjüket nem is mindig, de káromkodásaikat kifogástalanul megértjük. Ha valami, hát ez nem változik. Igaz, azt ésszel fel nem értük, miért használják ezeket oly gyakran. Beszédjüket hallgatni olyan volt, mintha állandóan súlyos tőke esne lábokra, megvágják kezöket, ujjakra rácsuknák az ajtót, avagy hírt kapnának, hogy az ellenség kirabolta házokat és felégette földjeiket. Bár megjegyzem, a mi időnkben lévő részeges kóbor hajdúk sem valának jobbak.

A város minden szegletét bejárván, Kossuth figyelmeztetett egy plaquettre, melyen márványba vésvé állott, hogy ő itt járt még 1848-ban, és beszédet mondott. Erre oly igen büszke lévén, annyit hangoztatta eme nevezetes plaquett meglétét, hogy biz' szöget

ütött a fejünkbe, ha ez császárpárti város, hogyan lehet mégis itt Lajosunknak dicső emléke? Erre választ sehogy sem találván, megkérdeznék egy embert, hogy ki az ő ura és királya. Amaz elkezdte nekünk felforgatni a történelmet, demokratáról beszélve. Bizonyára valami maradi tudósféle lehetett, aki meghibbant az ókori görögök tanulmányozásában.

Szent Péter, megirigyelvén a Kossuthnak állított emléktáblát, kutatni kezdé a városban, őrá megemlékeztek-e valamely módon. Nemsoká talált is egy őt ábrázoló szobrot egy nagy templom előtt, melyet Basilicának neveznek. Ez azonban nem vigasztalhatta, mondván, nem is hasonlít őrá, a szakála meg kiváltképp félresikerült.

Betértünk étkezni egy gyorsétteremnek nevezett helyre, ahol igen nagy sürgés-forgás volt, de biztosíthatom róla kédet, hogy az még rosszabb volt, mint a török vendégség. Petőfi, amikor megéhezék, a modora valamelyest veszt fényéből, így ide bétérve, rákiáltott az első fogadóra e szavakkal: „Hozzék egy jól átsült disznót és öt kupa bort!” A fogadás azonban nem tett eleget a felszólításnak, méginkább felbőszítve poetánkat. Azt azonban érezhették, hogy nem lesz ennek jó vége, mert a Fejedelem is elkezdte kardjának villogtatását. Ki is hozának valamely szomorkodó húsdarabot két zsemlye közé bérekesztve, hozzá fekete pezsgő vizet, mely aképp nézett ki, mintha egy ördög belédöglött volna. „Mégis császári város lesz ez” – gondolta Kossuth – „...márpedig ha az ital mérgezett, az lesz az étel is!” A gyalázatot megtorlandó feldobálánk a zsemlyét, és kiönténk az ördögvizet, majd éhesen távoztunk.

Éjszakázni nem akarván semelyik fogadóban, nehogy álmunkban le találjanak minket gyilkolni (igaz, mit árthat ez már az egyszer megholtaknak?!), inkább egy kis erdőbe tértünk meg aludni, váltott őrséggel.

Másnap, gondolván, hogy ha már ennyi forradalmár egyazon városba békerült, szégyen volna onnan valamely rebellió nélkül távozni, Fejedelmünk és Kossuth vezetésével szép kis forradalmat eszeltünk ki. Képzelteti kéd, nem volt semmi vesztenivalónk, mert ha még idejekorán ki is végeznek, ugyanúgy megtérünk egy kis segítséggel a Mindenhatóhoz. És még jót is cselekszünk, hiszen egy várost megszabadíthatunk a Habsburg iga alól. Az egészet egyedül Szent Péter nem értette, azt mondá, ő ebből nem kér, neki 2000 éve Jézus eleget prédikált a békességről ahhoz, hogy ő az ilyen rebellióból kimaradjon.

Az én dolgom annyi volt, hogy egy faág végére erősített zászlóval, melyre azt írtuk: „FEGYVERBE!”, kellett végigszaladnom a főutcán, közben teli torokból harsogni: „Kitört a forradalom! Minden hadra fogható gyülekezék a főtérre!” Eközben Petőfi, Kossuth és Fejedelmünk retorikai tudásukkal igyekeztek a főtéren lázadásra bírni a népet,

mely nékem köszönhetően gyűle oda. Petőfi végre elbőgghette a Nemzeti dalt, aztán Fejedelmiünk kezdett el beszédet mondani: „Én, gróf II. Rákóczi Ferenc szólok hozzátok, a Habs...”

És idáig jutott a beszédjében, mert letelvén büntetésünk reánk szabott ideje, visszarendelttünk a Mennybe. Kétszáz ember szeme láttára tűntem köddé zászlómmal kezemben, csakúgy, mint társaim. („Ideje is volt már – gondolta a Fejedelem –, kezdett nagyon kínzóvá válni az a reuma.”) Újra fehér köd burkolt be minket, emelkedtünk, lassan elvesztettük testiünket, nemsoká Gábriel arkangyalt is tisztán ki tudtuk venni, aki is így szólott: „Az Úr az özönvíz óta kevés dolgot bánt meg, de köztük van a ti büntetésetek is.”

Édes néném, eddig terjed a mi történetünk. Felettébb csudálatos és furcsa, remélem, jól szórakozott olvasása közben. Ha pedig nem, hát gyűrje össze egy galacsinná, és dobja kandallója tüzébe. De még ha ez utóbbi lenne is, én elmondhatnám magamról, hogy én nem mulasztám el kédnék a levélírást. Hát kéd se tartóztassa magát a válaszlevél-től, mert én szeretem kédet, tán jobban is, mint a káposztát. Vajh élhetek-é úgy nyugodtan, hogy nem tudom, hogy szolgál a kedves egészsége? Maradok továbbra is legutolsó szolgálója:

Mikes Kelemen

P. S.: Annyit még leírok kédnék, hogy másfél évszázaddal földi létből való kimúlásom után egy akkor élt Mikszáth Kálmán nevezetű author hasonló témában írta egy könyvet Új Zrínyiász címmel. Először igen megsértődém reá, de róla való vélekedésemet művének elolvasását követően megváltoztattam, mivel látám, hogy ő írói talentum dolgával sokkal inkább megáldatott. No de az én történetem legalább igaz. Fent megkérdezem Zrínyit, hogy igaz-é, mire ő csak a fejét csóválotta meg, ivott egy kupa bort, majd visszatért sakkozni Delimánhoz.